

Etusivu>Perhe- ja perintöoikeudelliset asiat>Varallisuussuhteet avioliitossa ja rekisteröidyssä parisuhteessa>Aviovarallisuussuhteet

Aviovarallisuussuhteet

Avioliitossa olevien kansainvälisten parien aviovarallisuuden jako avio- tai asumuseron tai toisen puolison kuoleman yhteydessä – kansalliset säännöt

Yhä useammat Euroopan unionin kansalaiset muuttavat toiseen EU-maahan opiskelun, työn tai perheen perustamisen vuoksi. Tämän seurauksena syntyy yhä enemmän kansainvälisiä pareja, jotka elävät joko avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa.

Kansainvälisellä parilla tarkoitetaan tässä sitä, että puoliset ovat eri maiden kansalaisia tai asuvat muussa EU-maassa kuin kotimaassaan tai että heillä on omaisuutta useamman kuin yhden EU-maan alueella. Riippumatta siitä, elävätkö kansainväliset parit avioliitossa vai rekisteröidyssä parisuhteessa, heidän on hallittava omaisuuttaan. Avioeron, asumuseron tai toisen puolison kuoleman yhteydessä omaisuus on ositettava.

Tällaisissa tilanteissa heille on apua EU:n säännöistä, joita sovelletaan 18 EU-maassa: Suomessa, Ruotsissa, Alankomaissa, Belgiassa, Bulgariassa, Espanjassa, Italiassa, Itävallassa, Kreikassa, Kroatissa, Kyproksessa, Luxemburgissa, Maltassa, Portugalissa, Ranskassa, Saksassa, Sloveniassa ja Tšekissä.

Säännöissä määritetään, minkä EU-maan tuomioistuimen olisi käsiteltävä kansainvälisen parin omaisuutta koskevat asiat ja minkä lain mukaan nämä asiat olisi ratkaistava. Säännöllä myös yksinkertaistetaan yhdestä EU-maasta peräisin olevien tuomioiden ja notaarin vahvistamien asiakirjojen tunnustamista ja täytäntöönpanoa toisessa EU-maassa.

Eri maiden tietoihin voi tutustua valitsemalla kyseisen maan lipun.

Lisätietoja antavat asianomaisen EU-maan viranomaiset tai oikeusalan ammattilaiset.

Lisäksi kannattaa tutustua Euroopan unionin notaarien liiton ylläpitämään verkkosivustoon <http://www.coupleseurope.eu/fi/home>.

Päivitetty viimeksi: 30/05/2023

Tätä sivustoa ylläpitää Euroopan komissio. Sivuston tiedot eivät välttämättä edusta Euroopan komission virallista kantaa. Komissio ei ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. EU:n sivustoihin sovellettavat tekijänoikeussäännöt löytyvät oikeudellisesta huomautuksesta.

Aviovarallisuussuhteet - Tšekki

1 Onko tässä jäsenvaltiossa lakiin perustuva aviovarallisuussuhteiden järjestelmä? Mitä siinä säädetään?

Kyllä.

Tšekin lainsäädännön mukaan aviopuolisoille kuuluva omaisuus, jolla on varallisuusarvoa ja jota ei ole suljettu oikeussuhteiden ulkopuolelle, on osa aviovarallisuutta. Aviovarallisuuden säätely perustuu joko lakiin, sopimukseen tai tuomioistuimen päätökseen.

Lakisääteisessä järjestelyssä aviovarallisuutta on kaikki se omaisuus, jonka jompikumpi puolisoista on hankkinut tai jonka puoliset yhdessä ovat hankkineet avioliiton aikana, lukuun ottamatta omaisuutta,

- joka palvelee jommankumman puolison henkilökohtaisia tarpeita
- jonka jompikumpi puolisoista on saanut lahjana, perintönä tai testamenttisaantona, paitsi jos lahjoittaja lahjaa antaessaan tai perittävä kuolemanvarausmääräyksessään on ilmaissut erilaisen tahdon
- jonka toinen puolisoista on saanut korvauksena luonnollisiin oikeuksiinsa kohdistuneesta aineettomasta vahingosta;
- jonka toinen puolisoista on hankkinut henkilökohtaista omaisuuttaan koskevalla oikeustoimella
- jonka toinen puolisoista on saanut korvauksena henkilökohtaisen omaisuutensa vahingoittumisesta, tuhoutumisesta tai menettämisestä.

Aviovarallisuuteen kuuluu lakisääteisessä järjestelmässä tuotto, joka saadaan yksinomaan jommallekummalle aviopuolisolle kuuluvasta omaisuudesta.

Lakisääteisessä järjestelmässä aviovarallisuuteen kuuluvat avioliiton aikana otetut velat, paitsi jos ne liittyvät yksinomaan toiselle puolisolle kuuluvaan omaisuuteen, ja siltä osin kuin velat ylittävät kyseisestä omaisuudesta saatavan tuoton, ja paitsi jos velan ottaa vain toinen puolisoista ilman toisen puolison suostumusta. Tämä ei koske tapauksia, joissa on kyse perheen päivittäisten tai juoksevien tarpeiden täyttämisestä.

2 Miten puoliset voivat järjestää aviovarallisuussuhteensa? Mitä mahdollisia vaatimuksia tähän sovelletaan?

Kihlatut ja puoliset voivat neuvotella sopimukseen perustuvista varallisuussuhteista, jotka eroavat lakisääteisestä järjestelmästä. Sopimuksessa voidaan sopia puolisoitten omaisuuden erottelusta, omaisuuden yhteisyyden raukeamisesta avioliiton päättyessä samoin kuin järjestelystä, jossa lakisääteisen aviovarallisuuden laajuutta rajoitetaan tai laajennetaan. Sopimus voi sisältää millaisen tahansa järjestelyn ja koskea mitä tahansa asiaa, ellei sitä kielletä laissa. Sopimus voi koskea aviovarallisuuteen sovellettavan lakisääteisen tai muun järjestelmän laajuutta, sisältöä, soveltamisajankohtaa sekä myös yksittäisiä esineitä tai niiden kokonaisuuksia. Sopimuksella voidaan muuttaa omaisuuden tuleviin osiin sovellettavaa järjestelyä lakisääteisestä järjestelmästä poiketen. Sopimuksella voidaan myös järjestää omaisuussuhteita avioliiton purkautumisen varalta.

Aviovarallisuussuhteita koskeva sopimus on tehtävä virallisena asiakirjana (notaarin vahvistamana asiakirjana).

Kihlattujen aviovarallisuudesta tekemä sopimus tulee voimaan avioliiton solmimisen yhteydessä.

3 Onko aviovarallisuussuhteiden järjestämistä rajoitettu?

Sopimus voi sisältää millaisen tahansa järjestelyn ja koskea mitä tahansa asiaa, ellei sitä kielletä laissa.

Sopimuksella ei voi sulkea pois tai muuttaa säännöksiä, jotka koskevat perheen tavanomaista taloudenpitoa, paitsi jos toinen puolisoista on lähtenyt yhteisestä kodista ja kieltäytyy palaamasta. Sopimus ei saa seurauksiltaan tehdä tyhjäksi aviopuolison mahdollisuuksia täyttää perheen tarpeita. Sopimus ei saa sisältöältään tai tarkoitukseltaan vaikuttaa kolmansien oikeuksiin, elleivät nämä ole suostuneet sopimukseen. Tällaisella ilman kolmannen suostumusta tehdyllä sopimuksella ei ole oikeusvaikutuksia tätä kohtaan.

4 Mitkä ovat avioeron, asumuseron tai avioliiton päättämiseksi julistamisen oikeusvaikutukset aviovarallisuussuhteisiin?

Aviovarallisuus raukeaa, kun avioliitto päättyy toisen puolison kuoleman, toisen puolison kuolleeksi julistamisen tai avioeron seurauksena. Puolisoiden aviovarallisuuden rauettua omaisuus selvitetään.

Mitättöidyn avioliiton katsotaan olevan alun perin mitätön. Määräyksiä, jotka koskevat entisten puolisojen varallisuussuhteita ja -oikeuksia avioeron jälkeen, sovelletaan samalla tavoin miehen ja naisen varallisuussuhteisiin ja -oikeuksiin siinä tapauksessa, että näiden välinen avioliitto on mitätöity.

5 Miten toisen puolison kuolema vaikuttaa aviovarallisuussuhteisiin?

Puolisoiden aviovarallisuus raukeaa, mitä seuraa sen selvittäminen. Aviopuoliso on perittävän lakimääräinen perillinen ensimmäisessä ja toisessa perillisryhmässä.

6 Millä viranomaisella on toimivalta ratkaista aviovarallisuussuhteita koskeva asia?

Tuomioistuimella.

7 Miten aviovarallisuussuhteiden järjestelmä vaikuttaa puolison ja kolmansien osapuolten välisiin oikeussuhteisiin?

Lakisääteisessä järjestelmässä aviovarallisuudesta suljetaan pois muun muassa omaisuus, jonka toinen puolisoista on hankkinut ennen avioliittoa. Aviovarallisuuteen kuuluvat avioliiton aikana otetut velat, paitsi jos ne liittyvät yksinomaan toiselle puolisolle kuuluvaan omaisuuteen, ja siltä osin kuin velat ylittävät kyseisestä omaisuudesta saatavan tuoton, ja paitsi jos velan ottaa vain toinen puolisoista ilman toisen puolison suostumusta. Tämä ei koske tapauksia, joissa on kyse perheen päivittäisten tai juoksevien tarpeiden täyttämisestä.

Aviovarallisuutta ja sen osia koskevissa kysymyksissä, joita ei voida pitää luonteeltaan rutiinomaisina, puoliset tekevät oikeustoimet yhdessä tai toinen puolisoista tekee ne toisen suostumuksella. Jos puoliso kieltäytyy antamasta suostumustaan ilman pätevää syytä ja vastoin puolisoitten, perheen tai perheen talouden etua tai jos hän ei pysty ilmaisemaan tahtoaan, toinen puoliso voi ehdottaa, että puolison suostumus korvataan tuomioistuimen päätöksellä. Jos toinen puolisoista tekee oikeustoimen ilman toisen puolison suostumusta silloin, kun suostumus vaaditaan, toinen puoliso voi vedota tällaisen toimen pätemättömyyteen. Jos osaa aviovarallisuudesta on tarkoitus käyttää toisen puolison liiketoimintaan ja jos varallisuusarvo, jota on tarkoitus käyttää, ylittää puolisoitten varallisuussuhteisiin nähden kohtuullisen määrän, ensimmäinen tällainen käyttö edellyttää toisen puolison suostumusta. Jos toisen puolison suostumusta ei ole saatu, tämä voi vedota tällaisen toimen pätemättömyyteen. Jos osa aviovarallisuudesta on tarkoitus käyttää osuuden hankkimiseen yhtiöstä tai osuuskunnasta tai jos osuuden hankkimisen seurauksena on yhtiön tai osuuskunnan velkojen takaaminen laajuudessa, joka ylittää varallisuussuhteisiin nähden kohtuullisen määrän, on saatava suostumus toiselta puolisolta, joka voi vedota tällaisen toimen pätemättömyyteen, jos suostumusta ei ole saatu.

Jos puolisoilla on sopimusjärjestely, sopimus ei saa sisällöltään tai tarkoitukseltaan vaikuttaa kolmansien oikeuksiin, elleivät nämä ole suostuneet sopimukseen. Tällaisella ilman kolmannen suostumusta tehdyllä sopimuksella ei ole oikeusvaikutuksia tätä kohtaan.

8 Lyhyt kuvaus aviovarallisuuden jakautumisesta, mukaan lukien ositus, jako ja myynti, tässä jäsenvaltiossa.

Jos yhteinen omaisuus likvidoidaan tai hajotetaan tai jos sitä pienennetään määrällisesti, voimassa olleet yhteiset velvollisuudet ja oikeudet kumoutuvat selvityksen yhteydessä. Jos määrällisesti pienennettyä, likvidoitua tai hajotettua yhteistä omaisuutta ei ole selvitetty, yhteistä omaisuutta koskevia säännöksiä sovelletaan soveltuvin osin.

Omaisuuksien selvittäminen ei saa vaikuttaa kolmansien oikeuksiin. Jos omaisuuden selvittäminen vaikuttaa kolmannen osapuolen oikeuksiin, tämä voi pyytää tuomioistuinta toteamaan, ettei omaisuuden selvittämisellä ole oikeusvaikutusta tämän kolmannen osapuolen suhteen. Velkajärjestelyllä on vaikutuksia ainoastaan puolisoitten välillä.

Etusijalle asetetaan puolisoitten välinen sopimus yhteisen omaisuuden selvittämisestä, jos tämä on mahdollista (esim. avioeron tai yhteisen omaisuuden määrällisen pienentämisen yhteydessä). Selvityssopimus tulee aina voimaan päivänä, jona yhteinen omaisuus likvidoidaan tai hajotetaan tai jona sitä pienennetään määrällisesti, riippumatta siitä, tehtiinkö sopimus ennen yhteisen omaisuuden likvidointia tai hajottamista tai sen pienentämistä määrällisesti vaiko sen jälkeen.

Selvityssopimus vaaditaan kirjallisena, jos se tehdään avioliiton aikana tai jos selvityksen kohteena oleva asia on sellainen, että omistusoikeuden siirtämisestä vaaditaan kirjallinen sopimus (esim. kiinteän omaisuuden tapauksessa). Jos selvityssopimusta ei vaadita kirjallisena, toisen puolison on annettava toiselle puolisolle tämän pyynnöstä vahvistus siitä, miten omaisuuden selvitys toteutettiin.

Jos puoliset eivät pääse sovintoon omaisuuden selvityksestä, kumpi tahansa voi ehdottaa, että päätöksen tekee tuomioistuin. Tuomioistuin päättää selvittämisestä sen tilanteen mukaan, jossa yhteisen omaisuuden likvidointi tai hajottaminen tai sen pienentäminen määrällisesti tuli voimaan.

Selvittämiseen sovelletaan seuraavia sääntöjä:

- a) puolisoitten osuudet selvittävistä omaisuuksista ovat yhtä suuret
- b) kumpikin puolisoista korvaa sen, mikä yhteisestä omaisuudesta on käytetty hänen muuhun omaisuuteensa
- c) kummallakin puolisoista on oikeus pyytää, että hänelle korvataan se, minkä hän on käyttänyt muusta omaisuudestaan yhteiseen omaisuuteen
- d) huomioon otetaan huollettavina olevien henkilöiden tarpeet
- e) huomioon otetaan se, miten kumpikin puolisoista huolehti perheestä, erityisesti lapsista ja perheen taloudesta
- f) huomioon otetaan se, millainen osuus kummallakin puolisoista oli yhteiseen omaisuuteen kuuluvien omaisuusarvojen hankkimisessa ja ylläpitämisessä.

Jos aviovarallisuuteen kuulunutta omaisuutta ei ole selvitetty tai selvityssopimusta tehty kolmen vuoden kuluessa yhteisen omaisuuden likvidoinnista, hajottamisesta tai pienentämisestä määrällisesti eikä omaisuuden selvitystä ole haettu tuomioistuimen kautta, puolisoitten tai entisten puolisoitten katsotaan selvittäneen omaisuuden siten, että

- a) aineellisen irtaimen omaisuuden omistaa puolisoista se, joka omistajana käyttää sitä yksinomaan omiin, perheensä tai perheen taloudenpidon tarpeisiin
- b) muun aineellisen irtaimen ja kiinteän omaisuuden katsotaan olevan yhteisomistuksessa samansuuruisin osuuksin
- c) muut varallisuus-oikeudet, saatavat ja velat ovat molempien yhteisomistuksessa, ja niiden osuudet ovat samat.

9 Millä tavoin kiinteä omaisuus rekisteröidään ja mitä asiakirjoja tai tietoja siihen vaaditaan?

Oikeustoimi, jolla kiinteään omaisuuteen kohdistuva esineoikeus luodaan tai siirretään, sekä oikeustoimi, jolla tällaista oikeutta muutetaan tai jolla se peruutetaan, on tehtävä kirjallisesti. Jos julkiseen rekisteriin merkittyyn kiinteään omaisuuteen kohdistuva omistusoikeus siirretään, tällainen omaisuus katsotaan hankituksi merkitsemällä se tällaiseen rekisteriin.

Päivitetty viimeksi: 14/12/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Aviovarallisuussuhteet - Saksa

1 Onko tässä jäsenvaltiossa lakiin perustuva aviovarallisuusjärjestelmä? Mitä siinä säädetään?

Se, kenelle avioliiton aikana hankittu omaisuus kuuluu ja miten omaisuus jaetaan avioliiton päättymisen jälkeen, määräytyy aina kulloisenkin perheoikeudellisen aviovarallisuusjärjestelmän perusteella. Avioliiton varallisuus-oikeudellisia vaikutuksia säännellään siviililain (*Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB) aviovarallisuussuhteita koskevilla säännöksillä. BGB:ssä tunnustetaan seuraavat järjestelmät: kertyneen omaisuuden yhteisomistukseen perustuva järjestelmä (*Zugewinnngemeinschaft*), omaisuuden erillisyyteen perustuva järjestelmä (*Gütertrennung*), omaisuuden yhteisyyteen perustuva järjestelmä (*Gütergemeinschaft*) ja niin kutsuttu valinnainen kertyneen omaisuuden yhteisomistukseen perustuva järjestelmä (*Wahl-Zugewinnngemeinschaft*).

2 Miten puoliset voivat järjestää aviovarallisuussuhteensa? Mitä muodollisia vaatimuksia tähän sovelletaan?

Elleivät aviopuoliset ole notaarin tekemällä avioehtosopimuksella toisin sopineet, sovelletaan lakisääteistä kertyneen omaisuuden yhteisomistusta (*Zugewinnngemeinschaft*). Se tarkoittaa, että omaisuus on avioliiton aikana erillistä, mutta avioliiton päättyessä avioliiton aikana kertynyt omaisuus tasataan. Omaisuuden erillisyyteen perustuvasta aviovarallisuussuhteesta (*Gütertrennung*) aviopuolisoitten on sitä vastoin sovittava notaarin vahvistamalla sopimuksella. Omaisuuden erillisuus tarkoittaa puolisoitten omaisuuden täydellistä erillisyyttä. Kertynyttä omaisuutta ei tasata avioliiton päättyessä. Sekä

omaisuus, joka puolisoilla on ollut ennen avioliittoa, että avioliiton aikana kertynyt omaisuus, säilyy kummankin omana omaisuutena. Omaisuuden erillisyyks voi toteutua myös ilman puolisoitten nimenomaista sopimusta – esimerkiksi jos aviovarallisuusjärjestelmä puretaan tai suljetaan pois avioehtosopimuksella ilman, että samalla sovitaan toisesta aviovarallisuusjärjestelmästä.

Myös omaisuuden yhteisyyteen perustuvasta aviovarallisuusjärjestelmästä (*Gütergemeinschaft*) on sovittava notaarin vahvistamalla sopimuksella.

Omaisuuden yhteisyys tarkoittaa, että niin ennen avioliittoa kuin sen aikanakin kertynyt omaisuus on säännönmukaisesti puolisoitten yhteistä omaisuutta (*Gesamtgut*). Tämän rinnalla kummallakin puolisoilla voi olla erityistä omaisuutta (*Sondergut*), josta ei tule heidän yhteistä omaisuuttaan. Tällaista erityistä omaisuutta ei voida siirtää oikeustoimilla (esim. vaateet, jotka eivät ole ulosmittattavissa, tai osakkuus henkilöyhtiössä). Lisäksi tietyt omaisuuserät voidaan varata toisen puolison yksinomistukseksi (*Alleineigentum*). Omaisuuden yhteisyyteen perustuvan aviovarallisuussuhteen erityismuotona puoliset voivat myös perustaa avioliiton aikana kertyneen omaisuuden yhteisyyteen perustuvan aviovarallisuusjärjestelmän (*Errungenschaftsgemeinschaft*). Tällöin heidän on määrättävä avioehtosopimuksessa, että he säilyttävät kaiken ennen avioliittoa kertyneen omaisuuden itsellään (*Vorbehaltsgut*).

Saksalais-ranskalaisella valinnaisella kertyneen omaisuuden yhteisomistuksella (*Wahl-Zugewinnngemeinschaft*) pyritään välttämään Saksan ja Ranskan kansalaisten välisten avioliittojen yhteydessä mahdolliset varallisuus oikeudellisten säännösten erilaisuudesta johtuvat ongelmat. Jos puoliset päätyvät tähän valinnaiseen aviovarallisuusjärjestelmään, heidän omaisuutensa säilyy avioliiton aikana erillisenä, kuten saksalaisessa kertyneen omaisuuden yhteisomistuksessa (*Zugewinnngemeinschaft*). Avioliiton aikana kertynyt omaisuus tasataan puolisoitten kesken vasta aviovarallisuussuhteen päättyessä. Vaikka valinnainen kertyneen omaisuuden yhteisomistus muistuttaa läheisesti saksalaista kertyneen omaisuuden yhteisomistusta, siinä on monia Ranskan järjestelmälle ominaisia piirteitä. Näin esimerkiksi vahingonkorvausta ja kiinteistön arvon satunnaista arvonnousua (esim. kaavoitus rakennusmaaksi) ei oteta huomioon kertyneen omaisuuden tasauslaskelmassa.

3 Onko aviovarallisuussuhteiden järjestämistä rajoitettu?

Jos puoliset katsovat, että laissa säädetty kertyneen omaisuuden yhteisomistus (*Zugewinnngemeinschaft*) ei sovellu heidän avioliittoonsa, he voivat tehdä notaarin vahvistaman avioehtosopimuksen. Siinä puoliset voivat sopia esimerkiksi omaisuuden erillisyydestä (*Gütertrennung*) tai omaisuuden yhteisyydestä (*Gütergemeinschaft*) tai määrätä tietyn aviovarallisuusjärjestelmän sisällä ehdoista, jotka poikkeavat laissa säädetystä. Sopimuksessa voidaan määrätä myös eläkeoikeuksien tasaamisesta tai elatuksesta.

Avioehtosopimusta tehtäessä on kuitenkin huolehdittava siitä, että sovitut järjestelyt ovat päteviä. Jos esimerkiksi toinen puolisoista joutuu yksipuolisesti epäedulliseen asemaan ja tietyt lisäedellytykset täyttyvät, avioehtosopimusta voidaan pitää hyvien tapojen vastaisena ja näin ollen mitättömänä. Tässä tapauksessa sovelletaan niitä säännöksiä, jotka avioehtosopimuksella oli tarkoitus sulkea pois. Oikeuskäytäntö on tältä osin hyvin moninaista. Siksi on viime kädessä arvioitava tapauskohtaisesti, onko sovittu järjestely hyvän tavan vastainen ja näin ollen mitätön tai onko sitä muutettava.

4 Mitkä ovat avioeron, asumuseron tai avioliiton päättämiseksi julistamisen oikeusvaikutukset aviovarallisuussuhteisiin?

Kertyneen omaisuuden yhteisomistukseen perustuvassa aviovarallisuussuhteessa (*Zugewinnngemeinschaft*) tehdään varallisuussuhteen päättyessä (esim. puolison kuoleman, avioeron tai toisenlaisesta aviovarallisuussuhteesta tehtävän sopimuksen seurauksena) kertyneen omaisuuden tasaus (*Zugewinnnausgleich*). Tämä tarkoittaa sitä, että aviopuolison, joka on hankkinut avioliiton aikana enemmän omaisuutta kuin toinen, on maksettava toiselle puolisolle rahana puolet erotuksesta.

Omaisuuden yhteisyyteen perustuvassa aviovarallisuussuhteessa (*Gütergemeinschaft*) yhteinen omaisuus jaetaan avioeron yhteydessä, mahdollisten velvoitteiden täyttämisen jälkeen. Periaatteena on, että kummallakin puolisoilla on oikeus puoleen jäljelle jäävästä ylijäämästä. Jos taas aviovarallisuussuhde perustuu omaisuuden erillisyyteen (*Gütertrennung*), varallisuussuhteen päättyminen ei johda omaisuuden tasaukseen, koska puolisoitten omaisuus on täysin erillistä.

Oikeus elatusapuun ei riipu aviovarallisuusjärjestelmästä. Jos aviopuoliset ovat asumuserossa mutta avioliitto ei ole vielä päättynyt, elatusta tarvitsevalle puolisoilla on lähtökohtaisesti oikeus vaatia maksukykyiseltä puolisoilta asumuseron aikaista elatusta (*Trennungsunterhalt*). Oikeus on voimassa vain siihen saakka, kunnes avioero on tullut lainvoimaiseksi. Avioeron jälkeen elatusta tarvitseva puoliso voi kuitenkin tietyin edellytyksin vaatia avioliiton jälkeistä elatusapua. Laissa säädetään seuraavista elatusapuvaateista: elatusapu lastenhoitoon, elatusapu vanhuuden, sairauden tai vamman vuoksi, elatusapu työttömyyden vuoksi, täydentävä elatusapu, elatusapu opintojen, jatko-opintojen ja uudelleen koulutuksen ajaksi sekä elatusapu kohtuullisuussyistä. Myös avioliiton päättämiseksi julistamisen jälkeen (*Aufhebung der Ehe*) voi yksittäistapauksissa syntyä tasaus- ja elatusvaatimuksia.

5 Miten toisen puolison kuolema vaikuttaa aviovarallisuussuhteisiin?

Kertyneen omaisuuden yhteisomistukseen perustuvassa aviovarallisuussuhteessa (*Zugewinnngemeinschaft*) aviopuolison kuollessa toteutetaan kertyneen omaisuuden tasaus niin, että lakimääräistä perintöosuutta korotetaan neljänneksellä riippumatta siitä, onko kuollut aviopuoliso kerryttänyt omaisuutta avioliiton aikana. Jos elossa oleva puoliso ei ole perillinen tai jos hän luopuu perinnöstä, hän voi vaatia tosiasiallisesti kertyneen omaisuuden tasausta ja sen lisäksi ns. pientä lakiosaa (*kleiner Pflichtteil*). Pieni lakiosa lasketaan lakimääräisen perintöosan perusteella ottamatta huomioon tasauksen perusteella tehty neljänneksen korotusta.

Jos puoliset ovat sopineet omaisuuden erillisyydestä (*Gütertrennung*), avioliiton päättyessä lakimääräistä perintöosuutta ei koroteta tasauksen perusteella, vaan sovelletaan yleistä lakimääräistä perimystä.

Omaisuuden yhteisyyteen perustuvassa aviovarallisuussuhteessa (*Gütergemeinschaft*) jäämistöön kuuluu puolet yhteisestä omaisuudesta (*Gesamtgut*), perinnönjättäjän itselleen varaama omaisuus (*Vorbehaltsgut*) ja perinnönjättäjän erityinen omaisuus (*Sondergut*). Elossa olevan puolison osuus jäämistöstä määritetään yleisten sääntöjen mukaisesti.

6 Millä viranomaisella on toimivalta ratkaista aviovarallisuussuhteita koskeva asia?

Perhetuomioistuimella (*Familiengericht*) on asiallinen toimivalta aviovarallisuussuhteita koskevissa asioissa eli asioissa, jotka koskevat aviovarallisuusjärjestelmiä ja erityisesti avioliiton aikana kertyneen omaisuuden tasausta (*Ausgleich des Zugewinns*).

7 Miten aviovarallisuusjärjestelmä vaikuttaa puolison ja kolmansien osapuolten välisiin oikeussuhteisiin?

Avioliitossa oleva henkilö vastaa yleensä ainoastaan omista veloistaan ja omaisuudestaan. Poikkeuksena ovat toimet, joissa on kyse perheen jokapäiväisten tarpeiden asianmukaisesta kattamisesta.

Kertyneen omaisuuden yhteisomistukseen perustuva aviovarallisuussuhde (*Zugewinnngemeinschaft*) merkitsee poikkeuksia omaisuutta koskevan vapaan luovutus oikeuden periaatteeseen. Jos toinen puolisoista haluaa luovuttaa kaiken tai lähes kaiken omaisuutensa (myydä, lahjoittaa jne.), hän tarvitsee toisen puolison suostumuksen. Sama pätee silloin, jos avioliitossa oleva henkilö haluaa luovuttaa yksinomistuksessaan olevaa omaisuutta (*Alleineigentum*), joka kuuluu aviopuolisoitten kotitalouteen.

Sitä vastoin omaisuuden erillisyyteen perustuvassa aviovarallisuussuhteessa (*Gütertrennung*) puoliso saa määrätä koko omaisuudestaan. Vaikka kyseessä olisi kotitalouteen kuuluvan omaisuuden luovutus, ei tarvita toisen puolison suostumusta.

Jos puoliset ovat sopineet omaisuuden yhteisyyteen perustuvasta aviovarallisuussuhteesta (*Gütergemeinschaft*), periaatteena on, että he hoitavat yhteistä omaisuutta (*Gesamtgut*) yhdessä, elleivät he ole avioehtosopimuksella antaneet omaisuuden hoitoa yksin toisen puolison tehtäväksi. Jos puoliso toteuttaa omaisuuden yhteisyyteen perustuvan aviovarallisuussuhteen aikana oikeustoimen, siitä vastataan yhteisellä omaisuudella vain, jos toinen puoliso antaa suostumuksensa oikeustoimeen tai jos oikeustoimi on yhteisen omaisuuden osalta pätevä ilman hänen suostumustaan.

8 Lyhyt kuvaus aviovarallisuuden jakautumisesta, mukaan lukien ositus, jako ja myynti, tässä jäsenvaltiossa.

Aviopuolisoiden yhteinen koti ja koti-irtaimisto voidaan jakaa asumuseron aikana tai avioeron jälkeen. Jos kyseessä on osaomistus (*Miteigentum*) eivätkä puoliset pääse yksimielisyyteen, omaisuus huutokaupataan ja tuotto jaetaan.

9 Millä tavoin kiinteä omaisuus rekisteröidään ja mitä asiakirjoja tai tietoja siihen vaaditaan?

Jos puoliset valitsevat omaisuuden yhteisyyteen perustuvan aviovarallisuussuhteen (*Gütergemeinschaft*), heidän on toimitettava notaarin vahvistama avioehtosopimus kiinteistörekisteriin ja haettava kiinteistörekisterin oikaisemista. Muissa tapauksissa eli tapauksissa, joissa aviovarallisuussuhde ei perustu omaisuuden yhteisyyteen, kiinteistörekisteriä ei tarvitse oikaista.

Päivitetty viimeksi: 02/11/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Aviovarallisuussuhteet - Espanja

1 Onko tässä jäsenvaltiossa lakiin perustuva aviovarallisuusjärjestelmä? Mitä siinä säädetään?

1.1 Oikeusjärjestelmä: Yleinen siviilioikeus ja tiettyjen itsehallintoalueiden oikeus.

Espanjassa ei voida puhua yhdestä ainoasta aviovarallisuusjärjestelmästä tai sitä koskevasta koko valtion alueen kattavasta lainsäädännöstä. Valtion lisäksi myös tietyillä itsehallintoalueilla on siviilioikeuteen liittyvää toimivaltaa (joskaan aviovarallisuusjärjestelmät eivät kaikkien niiden osalta kuulu asioihin, joista ne voivat säätää). Tämä merkitsee sitä, että kaikilla espanjalaisilla on Espanjan kansalaisuuden lisäksi tietyn alueen kansalaisuus (*vecindad civil*). Tämä määrittää sen, sovelletaanko heihin yleistä siviilioikeutta vai erityistä tai alueellista siviilioikeutta (Espanjan siviililain (*Código Civil*) 14 §).

Alueita, joilla on oma siviilioikeutensa, ovat Aragonia, Katalonia, Balearit, Navarra, Baskimaa, Galicia ja Valencian itsehallintoalue (viimeksi mainittu ei kuitenkaan säädi aviovarallisuusjärjestelmästä, sillä perustuslakituomioistuin (*Tribunal Constitucional*) julisti sen taannoin hyväksymän lain perustuslain vastaiseksi). Näin ollen muiden itsehallintoalueiden kansalaisilla on niin sanottu yhteinen alueen kansalaisuus (*vecindad civil común*) (Espanjan siviililain 14 §:ssä säädetään keinoista alueen kansalaisuuden hankkimiseksi).

– Jotta Espanjan kansalaisten välisten avioliittojen (joihin ei liity kansainvälistä kytköstä) tapauksessa voitaisiin määrittää, mitä lakia aviovarallisuusjärjestelmään sovelletaan ja onko sovellettava yleislainsäädäntöä vai tietyn itsehallintoalueen lakia, on turvaututtava siviililain johdanto-osassa oleviin alueidenvälistä oikeutta koskeviin sääntöihin (siviililain 9 §:n 2 momentti ja 16 §).

Puolisoihin, joilla on yhteinen alueen kansalaisuus, sovelletaan siviililain säännöksiä.

Jos puolisoilla ei ole tällaista yhteistä alueen kansalaisuutta, sovelletaan joko alueellisen kansalaisuuden lakia tai jommankumman vakituisen asuinpaikan lakia, jonka puoliset ovat yhdessä valinneet ja vahvistaneet ennen avioliiton solmimista laaditulla virallisella asiakirjalla. Jos tällaista valintaa ei ole tehty, sovelletaan välittömästi avioliiton solmimisen jälkeisen yhteisen vakituisen asuinpaikan lakia. Jos tätäkään ei voida määritellä, sovelletaan avioliiton solmimispaikan lakia.

Poikkeustapauksissa, jos puolisoilla on eri alueiden kansalaisuudet ja jos kumpikin näistä alueista on määritellyt aviovarallisuusjärjestelmäkseen omaisuuden erillisyyden periaatteeseen perustuvan järjestelmän (eikä edellä esitettyjen sääntöjen mukaan sovellettava järjestelmä ole omaisuuden erillisyyden periaatteeseen perustuva järjestelmä), sovelletaan siviililain mukaista omaisuuden erillisyyden periaatteeseen perustuvaa järjestelmää.

– Jos toinen puolisoista ei ole espanjalainen tai jos avioliittoon liittyy kytkös toiseen maahan, sovellettava laki määritellään asetuksen (EU) 2016/1103 33 artiklan säännösten mukaisesti. Asetusta on tulkittava siten, että jos liittymäperusteena on kansalaisuus, se merkitsee espanjalaisten osalta alueen kansalaisuutta.

Alueellisen kansalaisuuden käsite koskee kuitenkin ainoastaan Espanjan kansalaisia (siviililain 15 §). Koska sitä ei voida soveltaa ulkomaalaisiin, sovelletaan 33 artiklan 2 kohtaa eli korvataan kansalaisuutta koskeva laki läheisempää liittymää koskevalla lailla eli sovelletaan sen alueellisen yksikön lakia, johon puolisoilla on läheisin liittymä.

1.2 Aviovarallisuusjärjestelmät, joita sovelletaan puolisojen välisen sopimuksen puuttuessa siviililain ja itsehallintoalueiden lainsäädännön nojalla.

Sen määrittelemiseksi, mitä aviovarallisuusjärjestelmää sovelletaan, jos puoliset eivät ole sopineet asiasta, sovelletaan täydentäviä määräyksiä, jotka vaihtelevat sen mukaan, mitä sisäistä siviililakia sovelletaan:

Siviililaki (sovelletaan, jollei sovellettava laki ole Aragonian, Katalonian, Balearien, Navarran, Baskimaan tai Galician laki): omaisuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuva aviovarallisuusjärjestelmä (*sociedad de gananciales*) (siviililain 1 344 § ja sitä seuraavat pykälät). Tämän järjestelmän nojalla kunkin puolison erikseen hankkimasta omaisuudesta tai eduista tulee yhteisiä. Kunkin puolison (henkilökohtaiseen) omaisuuteen kuuluu pääasiassa omaisuus, jonka puoliset ovat tuoneet mukanaan avioliittoon, sekä avioliiton aikana vastikkeetta tai korvauksena henkilökohtaisesta omaisuudesta saatu omaisuus. Ennen avioliittoa hankittuun vakituiseen asuntoon sovelletaan erityisjärjestelmää, jonka mukaan se muuttuu yhteiseksi omaisuudeksi samassa suhteessa kuin kukin puolisoista on myöhemmin maksanut tähän liittyviä kuluja, toisin kuin muu ennen avioliittoa hankittu omaisuus, joka on aina henkilökohtaista. Epäselvissä tapauksissa omaisuus katsotaan yhteiseksi. Samalla tapaa säädetään yhteisomaisuutta koskevasta vastuusta, johon kuuluu myös ammatin, luovan toiminnan tai kaupallisen liiketoiminnan tavanomaisesta harjoittamisesta saatu omaisuus. Jos yhdellä puolisoista on velkoja, kyseinen puoliso on niistä ensisijaisesti vastuussa omalla omaisuudellaan, mutta jos tämä omaisuus ei riitä velkojen kattamiseen, velkojat voivat ulosmitata puolisojen yhteistä omaisuutta. Tässä tapauksessa toinen puoliso voi pyytää omaisuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuvan järjestelmän purkamista, jolloin yhteisen omaisuuden ulosmittaus rajoittuu velkaisen puolison osuuteen yhteisestä omaisuudesta, minkä jälkeen avioliittoon sovelletaan omaisuuden erillisyyden periaatteeseen perustuva järjestelmä. Puolisot hallinnoivat yhteisomaisuutta yhteisesti (joskin jompikumpi puoliso voi hoitaa siihen liittyviä päivittäisiä asioita taloudenpitovalan (*potestad doméstica*) nojalla). Vastuu henkilökohtaisen omaisuuden hoitamisesta kuuluu kyseisen omaisuuden omistavalle puolisolle (erikoissäännöksiä sovelletaan kuitenkin, jos kyseessä on puolisojen yhteinen koti, sillä vaikka se olisi vain toisen puolison omaisuutta, toisen puolison suostumus vaaditaan tai sen puuttuessa tuomioistuimen lupa). Yhteisen omaisuuden kiinnittäminen tai luovuttaminen edellyttää kummankin puolison suostumusta.

Aragonia: Omaisuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuvasta aviovarallisuusjärjestelmästä (*consorcio conyugal*) säädetään Aragonian alueellisen siviilioikeuden (*Código de Derecho Foral de Aragón*) 210 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä. Tämän järjestelmän mukaisesti kummankin puolison työn, toiminnan tai varojensa tuoton tuloksena hankitusta omaisuudesta tulee puolisojen yhteistä. Kunkin puolison (henkilökohtaiseen) omaisuuteen kuuluu pääasiassa omaisuus, jonka puoliset ovat tuoneet mukanaan avioliittoon, sekä avioliiton aikana vastikkeetta tai korvauksena henkilökohtaisesta omaisuudesta saatu omaisuus. Epäselvissä tapauksissa omaisuus katsotaan yhteiseksi. Aragonian siviilioikeuden mukaan ennen avioliiton solmimista hankittu omaisuus, myös puolisojen vakituinen asunto, on aina henkilökohtaista paitsi, jos asunnon maksua on kokonaisuudessaan lykätty ja se maksetaan kokonaan yhteisistä varoista, kun avioliitto on solmittu. Aviovarallisuutta koskevasta vastuusta säädetään myös. Jos vain toisella puolisoilla on velkoja, kyseinen puoliso on niistä ensisijaisesti yksin vastuussa omalla omaisuudellaan. Jos tämä omaisuus ei riitä velkojen maksamiseen tai jos yhteistä omaisuutta ulosmitataan sellaisten velkojen vuoksi, joista puoliset eivät ole yhdessä vastuussa, velallisen puoliso voi käyttää oikeuttaan säilyttää yhteisen omaisuuden

hänelle kuuluvan osuuden arvo pyytämällä, että yhteinen omaisuus myydään yksinomaan, jotta saadaan selville hänelle jäljelle jäävän osuuden arvo ilman aviovarallisuussuhteiden purkamista.

On syytä mainita, että eloonjääneellä puolisoilla on oikeus eloonjääneelle osapuolelle kuuluvaan käyttöoikeuteen (*usufructo viudal aragonés*), joka on perintöoikeus mutta myös tulevaa leskeyttä ennakoiva oikeus (*derecho expectante de viudedad*), joka puolisoilla on elinaikanaan.

Katalonia: Omaisuuden erillisuus (Katalonian siviililain (*Código Civil de Cataluña*) 232 §:n 1 momentti). Sen mukaan molemmilla puolisoilla on omistusoikeus heille kuuluvaan omaisuuteen, oikeus nauttia siitä sekä hallinnoida ja käyttää sitä vapaasti. Jos on epäselvää, kummalle puolisoista omaisuus tai jokin oikeus kuuluu, katsotaan sen kuuluvan molemmille jakamattomasti. Oletuksena on kuitenkin, että kunkin puolison henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettu irtain omaisuus, jolla ei ole poikkeuksellista arvoa tai joka liittyy suoraan hänen harjoittamaansa ammatilliseen toimintaan, kuuluu yksinomaan hänelle.

Baleaarit: Omaisuuden erillisuus (Baleaarien siviilioikeuden (*Compilación de Derecho Civil de las Islas Baleares*) 3 § Mallorcan osalta, 65 § Menorcan osalta ja 67 § Ibizan ja Formenteran osalta). Tämän järjestelmän mukaisesti kunkin puolison omaisuus avioitumishetkellä kuuluu hänelle itselleen. Sama koskee kaikkea sitä omaisuutta, jonka puoliset hankkivat elämänsä aikana.

Navarra: Aviovarallisuus (Navarran uuden lainsäädännön (*Fuero Nuevo de Navarra*) laki nro 87 ja sitä seuraavat lait). Tämä on omaisuuden yhteisyyteen perustuva järjestelmä, jossa aviovarallisuuteen kuuluvat muun muassa molempien puolisoitten avioliiton aikana työstä tai muusta toiminnasta hankkimat tulot samoin kuin yhteisestä ja yksityisestä omaisuudesta saadut tulot ja tuotot. Henkilökohtaiseen omaisuuteen kuuluu omaisuus, jonka puoliso on hankkinut vastikkeellisesti ennen avioliittoa, vaikka hankinta tapahtuisi avioliiton aikana ja vaikka omaisuuden hinta tai vastasuorite maksettaisiin kokonaan tai osittain toisen puolison varoista tai yhteisestä omaisuudesta tai tuotoista, jotka on hankittu ennen avioliittoa tai sen aikana. Yhteiseksi varallisuudeksi katsotaan kaikki sellainen omaisuus, jota ei voida osoittaa henkilökohtaiseksi. Asuntoon ja kodin irtaimistoon sovelletaan erityisjärjestelmää, jos ne on hankittu tai jos niiden hinta on maksettu kokonaan tai osittain avioliiton aikana, vaikka ne olisivat olleet osa aiempaa omaisuutta. Tässä tapauksessa jos toinen puolisoista on suorittanut maksun yksinään, tämä omaisuus kuuluu hänelle. Jos maksu on suoritettu molempien puolisoitten henkilökohtaisesta omaisuudesta, omaisuus kuuluu jakamattomasti molemmille puolisoille suhteessa kunkin maksamaan osuuteen. Jos maksu on suoritettu jommankumman puolison tai molempien omaisuudesta sekä yhteisistä varoista, jakamattomuutta sovelletaan suhteessa kummankin puolison osuuteen ja yhteisestä varallisuudesta maksettuihin osuuteen. Myös aviovarallisuuden ja henkilökohtaisen omaisuuden hallinnointia ja vastuuta koskevia järjestelyitä säännellään. Jos puolison henkilökohtainen omaisuus ei riitä hänen yksityisten velkojensa kattamiseen, velkoja voi vaatia aviovarallisuutta ulosmitattavaksi, mistä ilmoitetaan toiselle puolisolle. Jos viimeksi mainittu puoliso ei vastaa ilmoitukseen ja aviovarallisuutta ulosmitataan, velkaantuneen puolison katsotaan saaneen osuutensa omaisuuden arvosta, kun hän on suorittanut maksun omista varoistaan tai kun yhteinen omaisuus likvidoidaan. Toinen puoliso voi kuitenkin yhdeksän päivän kuluessa ulosmittauksen tiedoksiannosta vaatia, että ulosmittaus korvataan sillä jäljellä olevalla omaisuudella, joka on jaettu velkaantuneelle puolisolle yhteisen omaisuuden likvidoinnin yhteydessä. Tässä tapauksessa ulosmittaus johtaa yhteisomistussyksikön purkamiseen ja likvidointiin ja siitä alkaen omaisuuden erillisyyden periaatteeseen perustuvan järjestelmän soveltamiseen.

Baskimaa: Jos molemmat osapuolet ovat Biskajan, Aramaion tai Llodion alankojen asukkaita, avioliittoon sovelletaan alueellista omaisuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuvaa aviovarallisuusjärjestelmää (*régimen de comunicación foral de bienes*). Jos vain toisella puolisoista on Biskajan, Aramaion tai Llodion alankojen kansalaisuus, tätä järjestelmää sovelletaan, jos se on puolisoitten ensimmäinen yhteinen vakituinen asuinpaikka, ja jos sitä ei voida määrittää, sovelletaan avioliiton solmimispaikan järjestelmää. Baskimaan muilla alueilla sovelletaan siviililain (Baskimaan alueellisen siviilioikeuden (*Ley de Derecho Civil Foral del País Vasco*) 127 §:ää ja sitä seuraavia pykäläiä) omaisuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuvaa aviovarallisuusjärjestelmää, jos puolisoitten välillä ei ole sopimusta asiasta. Alueellisessa omaisuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuvassa aviovarallisuusjärjestelmässä kaikki jommallekummalle puolisoista kuuluva omaisuus – sen alkuperästä tai hankintatavasta riippumatta – jonka puoliset ovat tuoneet mukanaan avioliittoon tai hankkineet sen aikana, on yhteistä ja jakautuu puoliksi puolisoitten kesken, riippumatta siitä, missä omaisuus sijaitsee. Sama pätee kaikkiin oikeuksiin ja osuuksiin. Vaikka yleinen periaate on tämä, käytännön soveltamisen laajuus vaihtelee liiton purkamisperusteen mukaan. Jos avioliitto purkautuu toisen puolison kuoleman johdosta ja avioliitosta on lapsia, omaisuuden yhteisyys on yleisesti sovellettava järjestelmä. Jos taas lapsia ei ole tai avioliitto päättyy muusta syystä kuin puolison kuoleman johdosta (esimerkiksi avioeron seurauksena), omaisuuden yhteisyys rajoittuu puolisoitten yhteiseen omaisuuteen tai vastikkeelliseen saantoon. Sen ulkopuolelle jää puolisoitten avioliittoon mukanaan tuoma omaisuus sekä lahjaksi saatu omaisuus.

Galicia: Sovelletaan omaisuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuva aviovarallisuusjärjestelmää (*gananciales*) (Galician siviilioikeuslain (*Ley de Derecho Civil de Galicia*) 171 §).

2 Miten puoliset voivat järjestää aviovarallisuussuhteensa? Mitä mahdollisia vaatimuksia tähän sovelletaan?

Kyllä.

Puoliset voivat järjestää aviovarallisuussuhteensa siten, että edellisessä kysymyksessä tarkoitettuja täydentäviä määräyksiä ei sovelleta. Tätä varten heidän on laadittava avioehtosopimus (*capitulaciones matrimoniales*) virallisena asiakirjana notaarin läsnä ollessa (siviililain 1 280 § ja 1 315 §). Asiakirja on kirjattava väestörekisteriin, ja notaari toimittaa samana päivänä asiakirjasta oikeaksi todistamansa sähköisen jäljennöksen vastaavalle väestörekisterinpitäjälle (*Encargado del Registro Civil*) avioliiton rekisteröimiseksi (siviililain 60 §).

Puoliset voivat avioliiton aikana myös muuttaa aviovarallisuussuhteitaan täyttämällä samat muotovaatimukset (siviililain 1 331 §), mutta sopimus ei saa rajoittaa kolmansien osapuolten oikeuksia (siviililain 1 317 §).

Sama mahdollisuus on olemassa itsehallintoalueilla, joilla on omat siviilioikeutensa, joita sovelletaan myös avioliittoihin: Katalonian siviililain 231 §:n 10 momentti ja sitä seuraavat pykälät; Baleaarien siviilioikeuden 3 § Mallorcan ja Menorcan osalta (*capítulos*) ja 66 § Ibizan ja Formenteran osalta (*espolits*); Baskimaan siviililain 125 § ja sitä seuraavat pykälät; Galician siviililain 171 § ja sitä seuraavat pykälät; Aragonian alueellisen siviililain 185 §; Navarran alueellisen siviililain 78 § ja sitä seuraavat pykälät.

3 Onko aviovarallisuussuhteiden järjestämistä rajoitettu?

Puoliset voivat vapaasti valita, mitä järjestelmää heidän aviovarallisuussuhteisiinsa sovelletaan. He voivat valita minkä tahansa niistä järjestelmistä, joihin sovelletaan jotakin Espanjan siviililajeista (niissä säädetään yksityiskohtaisesti sovellettavasta aviovarallisuusjärjestelmästä, jos erillistä sopimusta ei ole, sekä muista asioista, joista osapuolet voivat sopia), tai muiden valtioiden sääntöjä. Valittava järjestelmä ei voi kuitenkaan sisältää lainvastaisia tai hyvien tapojen vastaisia määräyksiä tai puolison yhtäläisiä oikeuksia rajoittavia määräyksiä (siviililain 1 328 § ja Espanjan perustuslain 14 §).

4 Mitkä ovat avioeron, asumuseron tai avioliiton pätemättömäksi julistamisen oikeusvaikutukset aviovarallisuussuhteisiin?

Avioliiton pätemättömäksi julistaminen, asumusero ja avioero merkitsevät aviovarallisuussuhteiden päättymistä. Asiasta säädetään eri aviovarallisuusjärjestelmiä koskevilla säännöksissä (esimerkiksi siviililain 1 392 §:ssä omaisuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuvan aviovarallisuusjärjestelmän osalta tai siviililain 1 415 §:ssä puolisoitten omaisuuden tuoton jakamiseen perustuvan aviovarallisuusjärjestelmän (*régimen de participación*) osalta).

Omaisuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuvissa aviovarallisuusjärjestelmissä yhteisen omaisuuden myyminen edellyttää siviiliprosessilain (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) mukaisen menettelyn noudattamista. Menettelyn aikana puolisoitten välillä vallitsee yhteisomistus, joka poikkeaa muista omaisuuden yhteisyyteen perustuvista järjestelmistä. Siihen liittyy oma oikeudellinen järjestelmänsä, ja se on voimassa kyseisen yhteisomistuksen vallitessa ja kunnes asianmukaiset myyntiä ja jakamista koskevat menettelytoimet on toteutettu ja kumpikin osapuoli on saanut oman henkilökohtaisen osuutensa omaisuudesta.

Omaisuuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuva aviovarallisuusjärjestelmä (*sociedad de gananciales*) voidaan päättää puolisoien yhteisellä sopimuksella siviililain 1392–1410 §:n säännösten mukaisesti ja notaarin läsnä ollessa. Jos puolisoit eivät pääse sopuun, asia käsitellään tuomioistuimessa siviiliprosessilain mukaisessa menettelyssä (806 § ja sitä seuraavat pykälät).

Omaisuuuden erillisyyden periaatteeseen perustuvassa järjestelmässä aviovarallisuussuhteiden päättämiseen ei ole tarvetta, sillä kukin osapuolista on omaisuutensa haltija. Omaisuus, joka on ollut alusta alkaen yhteistä, on yhteisomistuksessa, mikä pätee myös avioliiton päättämiseksi julistamisen, asumuseron ja avioeron jälkeen. Tämä ei kuitenkaan rajoita sitä, että jompikumpi osapuolista (kuten kaikessa yhteisomistuksessa) voi pyytää omaisuuden jakamista.

5 Miten toisen puolison kuolema vaikuttaa aviovarallisuussuhteisiin?

Myös kuolema merkitsee aviovarallisuussuhteiden päättymistä. Asiasta säädetään eri aviovarallisuusjärjestelmiä koskevissa säännöksissä (esimerkiksi siviililain 1 392 §:ssä yhdessä sen 85 §:n kanssa omaisuuden yhteisyyden periaatteeseen perustuvan aviovarallisuusjärjestelmän osalta tai siviililain 1 415 §:ssä puolisoien omaisuuden tuoton jakamiseen perustuvan aviovarallisuusjärjestelmän osalta).

Riippumatta siitä, mitä edesmennyt puoliso on mahdollisesti määrännyt testamentissa tai ilmaissut viimeisessä tahdossaan, leskellä on tiettyjä oikeuksia, jotka määräytyvät sen mukaan, mitä perimyksen liittyvää lakia sovelletaan. Myös jos edesmennyt puoliso ei jätä testamenttia, leskellä on tiettyjä oikeuksia puolisonsa perintöön.

Sovellettavan siviililain määrittäminen:

– Kun kyseessä on avioliitto, jossa on kytköksiä useampaan kuin yhteen valtioon, sovellettava siviililaki määritellään asetuksen (EU) N:o 650/2012 mukaisesti. Asetuksen 36 artiklaa sovelletaan, kun kyseessä on Espanjan laki. Tällöin sovelletaan joko siviililakia tai voimassa olevia alueellisia siviilioikeuksia sen mukaan, onko perittävällä erityinen kytkös johonkin Espanjan itsehallintoalueeseen, jolla on oma siviililaki, jossa säädetään näistä asioista, vai ei.

– Kun kyse on perimyksestä, johon ei liity muita kuin espanjalaisia kytköksiä, perimyksessä noudatetaan sen alueen kansalaisuuteen liittyvää siviilioikeutta, joka perittävällä oli kuollessaan. Eloonjääneelle puolisolle myönnetään sen sijaan oikeuksia saman lain perusteella, jota sovelletaan avioliiton vaikutuksiin, lukuun ottamatta jälkeläisten lakiosia (siviililain 16 § ja 9 §:n 8 momentti).

Seuraavassa analysoidaan, mitä oikeuksia eloonjääneellä puolisollla on Espanjan eri siviililaeissa sen mukaan, onko perittävä määrännyt perimyksestään (tavallisesti testamentilla) vai onko kyse lakimääräisestä perimyksestä.

– Jos vainaja on tehnyt testamentin:

Siviililaki (sovelletaan, jollei sovellettava laki ole Aragonian, Katalonian, Baleaarien, Navarran, Baskimaan tai Galician laki). Tämän lain mukaan lesken oikeus perintöön on vähintään sama kuin jos puoliso ei jätä jälkeensä testamenttia eli käyttöoikeus kolmasosaan omaisuudesta, jos perittävällä on lapsia tai jälkeläisiä. Jos sukulaisia on ainoastaan suoraan ylenevässä polvessa, leskellä on käyttöoikeus puoleen jäämistöstä. Jos sukulaisia ei ole ylenevässä eikä alenevässä polvessa, leskellä on käyttöoikeus kahteen kolmasosaan omaisuudesta (siviililain 834 § ja sitä seuraavat pykälät).

Aragonia: Avioliiton solmiminen antaa kummallekin puolisolle käyttöoikeuden puolison koko omaisuuteen jommankumman jäätyä leskeksi (Aragonian alueellisen siviililain 271 §); Tämä (perheoikeuteen eikä perintöoikeuteen perustuva) oikeus on molemmilla puolisoilla, joihin sovelletaan Aragonian omaisuusyhteisyyden järjestelmää, vaikka heidän alueellinen kansalaisuutensa muuttuisi myöhemmin, lukuun ottamatta perintölain mukaista lainmukaista perintöosuutta. Eloonjääneellä puolisollla on leskelle kuuluva käyttöoikeus myös siinä tapauksessa, jos ensiksi kuolleella puolisollla oli Aragonian kansalaisuus kuolinhetkellään.

Baleaarit: Mallorcalla ja Menorcalla tunnustetaan yleinen leskelle kuuluva käyttöoikeus, jos perittävältä ei jää jälkeen vanhempia. Käyttöoikeus koskee kahta kolmasosaa omaisuudesta, jos vainajan vanhemmat ovat elossa, ja puolta omaisuudesta, jos hänellä on jälkeläisiä (Baleaarien siviilioikeuden 45 §). Ibizalla ja Formenteralla leski ei ole lakiosaan oikeutettu henkilö (legitimario).

Katalonia: Laki myöntää varattomalle leskelle neljäosan jäämistöstä (Katalonian siviililain 452 §:n 1 momentti). Leskelle myönnetään myös muita eloonjääneelle puolisolle kuuluvia oikeuksia kodin irtaimistoon, jota ei lasketa jäämistöön (Katalonian siviililain 231 §:n 30 momentti), sekä asuntoon. Käytännössä tähän liittyy niin sanottu lesken suruaika (año de viudedad), johon kuuluu oikeus jatkaa yhteisen kodin käyttöä ja oikeus siihen, että hänen elinkustannuksensa katetaan vainajan omaisuudesta vuoden ajan tämän kuoleman jälkeen (Katalonian siviililain 231 §:n 31 momentti).

Galicia: Leskellä on käyttöoikeus puoleen jäämistöstä (Galician siviililain säännökset, 228 § ja sitä seuraavat pykälät).

Navarra: Leskeksi jääneellä puolisollla on käyttöoikeus (usufructo de fidelidad) koko jäämistöön ja oikeudet, jotka ensiksi kuolleella puolisollla oli kuolinhetkellään (edellyttäen, että tämä oli Navarran kansalainen kuolinhetkellään) (Navarran uuden lainsäädännön laki nro 253).

Baskimaa: Leskellä tai avioliiton eloonjääneellä puolisollla on oikeus puoleen kaikesta perittävän omaisuudesta, jos perittävältä jää jälkeläisiä. Jos jälkeläisiä ei ole, käyttöoikeus koskee kahta kolmasosaa omaisuudesta (Baskimaan alueellisen siviililain 52 §). Tätä ei sovelleta Ayalan laaksoon eli Ayalan, Amurrión ja Okondon paikkakuntiin eikä Artziniegan kunnassa sijaitseviin Mendietan, Retes de Tudelan, Santacolonan ja Sojogutin kyliin (Baskimaan alueellisen siviililain 89 §), joissa sovelletaan testamenttivapautta. Sitä ei myöskään sovelleta Biskajan, Aramaion ja Llodion alankoalueilla, joilla noudatetaan perheomaisuutta (bienes troncales) koskevia erityissääntöjä (Baskimaan alueellisen siviililain 61 § ja sitä seuraavat pykälät).

– Jos vainaja ei ole tehnyt testamenttia (lakimääräinen perimys):

Siviililaki (sovelletaan, jollei sovellettava laki ole Aragonian, Katalonian, Baleaarien, Navarran, Baskimaan tai Galician laki): Leskellä on käyttöoikeus kolmanneksen jäämistöstä, jos vainajalla on lapsia tai jälkeläisiä, puoleen jäämistöstä, jos perittävältä jää jälkeen ainoastaan sukulaisia suoraan ylenevässä polvessa, ja hänet määrätään ainoaksi perijäksi, jos sukulaisia ei ole suoraan ylenevässä tai alenevässä polvessa (siviililain 834 § ja sitä seuraavat pykälät ja 944 §).

Aragonia: Leski perii muuta kuin perheomaisuutta jälkeläisten jälkeen, mikä ei vaikuta käyttöoikeuteen, joka leskellä on aina ja johon on viitattu testamenttiin perustuvaa perimystä koskevassa analyysissä (Aragonian alueellisen siviililain 517 §). Perheomaisuutta on omaisuus, joka on ollut perittävän talossa tai tämän suvon omistuksessa perittävää välittömästi edeltävän kahden sukupolven aikana riippumatta sen alkuperästä tai hankintatavasta. Perheomaisuutta on myös omaisuus, jonka perittävä on saanut lahjana ylenevässä polvessa olevilta sukulaisilta tai sivusukulaisilta kuudenteen asteeseen asti. Tämä omaisuus siirretään tietyille sukulaisille (*parientes troncales*), jotka on lueteltu Aragonian alueellisen siviililain 526 §:ssä)

Baleaarit: Sovelletaan siviililain (edellä mainittuja) määräyksiä, mutta Mallorcalla ja Menorcalla tunnustetaan leskelle kuuluva yleinen käyttöoikeus, jos vanhempia ei ole. Jos perittävän vanhemmat ovat elossa, käyttöoikeus koskee kahta kolmasosaa, ja jos perittävällä on jälkeläisiä, puolta osuudesta.

Katalonia: Jos jälkeläisiä ei ole, leski perii koko jäämistön ennen vainajan ylenevässä polvessa olevia sukulaisia (Katalonian siviililain 441 §:n 2 momentti ja 442 §:n 3 momentti). Jos leski perii jäämistön yhdessä perittävän lasten tai jälkeläisten kanssa, hänellä on jäämistön yleinen käyttöoikeus (Katalonian siviililain 441 §:n 2 momentti ja 442 §:n 3 momentti).

Galicia: Käytetään siviililain mukaista järjestelmää (Galician siviililain säännökset, 267 §).

Navarra: Muun kuin perheomaisuuden osalta puoliso seuraa perimysjärjestyksessä sisaruksia ja ylenevässä polvessa olevia sukulaisia. Perheomaisuuden osalta leskellä on käyttöoikeus koko jäämistöön ja oikeudet, jotka ensiksi kuolleella puolisollla oli kuolinhetkellään (edellyttäen, että tämä oli Navarran kansalainen kuolinhetkellään) (Navarran uuden lainsäädännön laki nro 304).

Baskimaa: Perheomaisuuden osalta perimysoikeus koskee kumpaakin puolisoa tai avioliiton osapuolta vain siltä osin kuin on kyse puolisoitten avioliiton aikana hankkimasta kiinteästä omaisuudesta (Baskimaan alueellisen siviililain 66 §). Kun on kyse muusta kuin perheomaisuudesta, perijänä on leskeksi jäänyt puoliso, jos jälkeläisiä ei ole (Baskimaan alueellisen siviililain 110 § ja sitä seuraavat pykälät).

6 Millä viranomaisella on toimivalta ratkaista aviovarallisuussuhteita koskeva asia?

Toimivalta ratkaista avioliiton pätemättömäksi julistaminen, asumusero tai avioero on ensimmäisen asteen tuomioistuimella (*Juzgado de Primera Instancia*), jossa käsitellään myös aviovarallisuussuhteen päättäminen jostakin siviilioikeudellisesta syystä (siviiliprosessilain 807 §).

Tuomiopireissä, joissa on perheoikeuteen erikoistuneita tuomioistuimia, kyseiset tuomioistuimet käsittelevät aviovarallisuussuhteen päättämisen ja yhteisen omaisuuden likvidoinnin, vaikka se ei olisikaan seurausta aikaisemmasta avioliiton pätemättömäksi julistamisesta taikka asumus- tai avioerosta.

7 Miten aviovarallisuusjärjestelmä vaikuttaa puolison ja kolmansien osapuolten välisiin oikeussuhteisiin?

Yleisesti ottaen ja Espanjan yhteisen siviilioikeusjärjestelmän mukaisesti siviililain 1373 §:ssä säädetään, että suhteessa kolmansiin osapuoliin kumpikin puolisoista vastaa omalla omaisuudellaan omista veloistaan, mutta jos hänen henkilökohtainen omaisuutensa ei riitä velkojen kattamiseen, velkoja (kolmas osapuoli) voi vaatia puolisoitten yhteisen omaisuuden ulosmittausta. Puoliso, joka ei ole velallinen, voi kuitenkin vaatia, että velkaantunut puoliso korvaa yhteisen omaisuuden omasta osuudestaan. Tässä tapauksessa ulosmittaus johtaa myös yhteiseen omaisuuteen perustuvan järjestelmän purkamiseen. Siviiliprosessilaissa on vastaava säännös, joka pannaan täytäntöön silloin, kun velka on henkilökohtainen, mutta molemmat puoliset ovat vastuussa siitä yhteisellä omaisuudellaan.

Tarkemmin sanottuna (siviililain 1365 §:ssä) säädetään, että yhteisellä omaisuudella on vastattava velkojalle (kolmannelle osapuolelle) veloista, jotka toinen puolisoista on ottanut: 1) lain tai sopimuksen mukaisen taloudenpitovalan tai yhteisen omaisuuden hallinnan tai luovuttamisen yhteydessä ja 2) ammatin, luovan toiminnan tai kaupallisen liiketoiminnan tavanomaisen harjoittamisen tai oman omaisuutensa tavanomaisen hallinnoinnin yhteydessä.

Myös kauppalaisissa on säännöksiä, joita sovelletaan, jos jompikumpi puolisoista on liiketoiminnan harjoittaja.

Yhteisen omaisuuden kiinnittäminen tai luovuttaminen edellyttää kummankin puolison suostumusta, paitsi jos muusta on sovittu avioehtosopimuksessa. Jos luovuttaminen tehdään vastikkeetta (esimerkiksi lahjoituksena), vain toisen puolison tekemä luovutus on mitätön.

Tästä huolimatta kaupankäynnin turvallisuuden varmistamiseksi siviililaissa säädetään kuitenkin, että omaisuuden hallinnointitoimet sekä rahan ja arvopaperien luovuttaminen sen puolison nimissä, jonka nimissä tai hallussa ne ovat, ovat päteviä.

Jotta kiinteää omaisuutta voidaan kirjata rekisteriin avioituneen henkilön nimiin ja saatu oikeus vaikuttaisi yhteisömuotoiseksi nykyisiin ja tuleviin oikeuksiin, on mainittava puolison nimi ja sovellettava aviovarallisuusjärjestelmä, jotta kolmas osapuoli voi saada ne tietoonsa rekisteriin tutustuessaan. Jos näitä tietoja ei kirjata rekisteriin, kolmas osapuoli, joka hyvässä uskossa hankkii vastiketta vastaan omaisuutta siltä henkilöltä, jolla vaikuttaa rekisterin mukaan olevan oikeus tällaiseen siirtoon, saa pitää tällä tavoin hankkimansa omaisuuden.

8 Lyhyt kuvaus aviovarallisuuden jakautumisesta, mukaan lukien ositus, jako ja myynti, tässä jäsenvaltiossa.

Tästä säädetään siviiliprosessilain 806 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä. Siihen kuuluvat seuraavat vaiheet:

a) Inventaarion tekeminen yhteisestä omaisuudesta.

Tämä vaihe voidaan suorittaa samaan aikaan kuin avioliiton pätemättömäksi julistamista taikka asumus- tai avioeroa tai aviovarallisuussuhteen päättämistä koskevat menettelyt, vaikka se käytännössä katsoen alkaa, kun lopullinen päätös aviovarallisuussuhteen päättämisestä on saatu.

Pyyntöön on liitettävä inventaarioehdotus. Yhteisen inventaarion tekeminen ehdotuksen pohjalta edellyttää käyntiä oikeussuhteiden (*Letrado de la Administración de Justicia*) luona. Jos jostakin omaisuuden osasta syntyy kiistaa, järjestetään käsittely tuomarin edessä, joka tekee asiasta päätöksen, johon voidaan hakea muutosta.

b) Likvidointi.

Tämän vaiheen aloittaminen edellyttää, että on annettu lopullinen päätös aviovarallisuussuhteiden päättämisestä. Vaihe alkaa myyntiehdotuksella ja edellyttää käyntiä oikeussuhteiden luona. Tarkoituksena on, että puoliset pääsevät yhteisymmärrykseen kummallekin puolisolle maksettavista korvauksista sekä jäljelle jäävän osan osituksesta ja jakamisesta oikeassa suhteessa.

Jos sopimukseen ei päästä, nimetään pesänselvittäjä, jonka tehtävänä on suorittaa jako. Kun ehdotus on esitetty, puoliset voivat joko hyväksyä tai hylätä sen. Jälkimmäisessä tapauksessa tuomari tekee asiasta päätöksen, johon voidaan hakea muutosta.

c) Omaisuuden luovutus ja kirjaaminen kiinteistörekisteriin (Registro de la Propiedad).

Kun myyntitoimet on lopullisesti hyväksytty ja omaisuuden osituksesta on päätetty, oikeussuhteiden tehtävänä on luovuttaa omaisuus ja lähettää omistusasiakirjat kummallekin puolisolle.

Tämän menettelyn lisäksi on olemassa toinen yksinkertaisempi menettely, jossa omaisuuden likvidointi tapahtuu yhteisellä sopimuksella tai ulkopuoliseen puolison ja ensimmäisenä kuolleen puolison perillisten välillä siviililain sääntöjen mukaisesti ja notaarin läsnä ollessa.

Jos likvidoitavaan omaisuuteen kuuluu kiinteää omaisuutta, kummassakin tapauksessa voidaan oikeaksi todistettu jäljennös jakamistoimien hyväksynnästä, omaisuuden jakamista koskeva päätös tai yhteisen omaisuuden likvidointia koskeva notaarin vahvistama virallinen asiakirja kirjata kiinteistörekisteriin.

9 Millä tavoin kiinteä omaisuus rekisteröidään ja mitä asiakirjoja tai tietoja siihen vaaditaan?

Toimet ja sopimukset, jotka koskevat kiinteän omaisuuden omistusoikeutta ja siihen liittyviä esineoikeuksia, voidaan kirjata kiinteistörekisteriin. Ne on vahvistettava todistusvoimaisella asiakirjalla, joka toimitetaan siihen rekisterivirastoon, jonka toimialueella kiinteä omaisuus sijaitsee, minkä lisäksi on maksettava asiaankuuluvat verot ja maksut.

Asiakirja on toimitettava alkuperäiskappaleena, ja siihen on liitettävä todistus Espanjan väestörekisteristä (jos avioliitto on merkitty kyseiseen rekisteriin), jossa todetaan, että aviovarallisuussuhteet on purettu siten, että sillä on oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin. Jos alkuperäinen asiakirja on annettu ulkomailla, se on laillistettava asianmukaisesti ja tarvittaessa käännettävä, jos rekisterinpitäjä sitä pyytää. Tätä menettelyä ei sovelleta asiakirjoihin ja tuomioistuinten päätöksiin, joihin sovelletaan EU:n säännöksiä: niiden käsittelyssä noudatetaan asetuksen säännöksiä.

Päivitetty viimeksi: 01/02/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Aviovarallisuussuhteet - Ranska

1 Onko tässä jäsenvaltiossa lakiin perustuva aviovarallisuusjärjestelmä? Mitä siinä säädetään?

Aviovarallisuusjärjestelmällä tarkoitetaan kaikkia niitä oikeussääntöjä, joilla varallisuussuhteet järjestetään aviopuolisoiden välillä ja kolmansiin osapuoliin nähden. Järjestelmässä säädetään niistä oikeuksista ja omaisuuden omistusta koskevista säännöistä, joita aviopuolisoihin sovelletaan järjestelmän voimassaoloaikana ja silloin, kun järjestelmä purkautuu kuoleman tai avioeron seurauksena.

Mikäli aviopuolisot eivät ole päättäneet aviovarallisuusjärjestelmästä avioehtosopimuksella, heihin sovelletaan siviililain (*Code civil*) 1401 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä määriteltyä avioliiton aikana kertyneen omaisuuden yhteisyyteen perustuvaa aviovarallisuusjärjestelmää (*régime légal de communauté réduite aux acquêts*).

Tässä lakisääteisessä omaisuuden yhteisyyteen perustuvassa järjestelmässä erotetaan toisistaan seuraavat kolme eri omaisuusryhmää: kummankin aviopuolison oma omaisuus ja aviopuolisoiden yhteinen omaisuus.

Kaikki sellainen omaisuus, jonka aviopuolisot ovat omistaneet ennen avioliiton solmimista, ja omaisuus, joka on saatu avioliiton aikana perintönä, lahjana tai testamenttilahjoituksena, pysyvät aviopuolisoiden omana omaisuutena (siviililain 1405 §). Aviopuolisoiden omana omaisuutena pysyvät niin ikään tietyt luonteeltaan henkilökohtaiset omaisuuserät (kuten esimerkiksi vaatteet tai korvaukset ruumiinvammasta tai aineettomasta vahingosta), jotka määritellään siviililain 1404 §:ssä. Aviopuolisoiden omaa omaisuutta ovat myös omaisuuserät, jotka on saatu sivuomaisuutena tai oman omaisuuden vastineena (siviililain 1406 ja 1407 §).

Yhteistä omaisuutta on puolestaan avioliiton aikana aviopuolisoiden yhdessä tai erikseen hankkima omaisuus, muun muassa aviopuolisoiden palkat ja työtulot. Lisäksi siviililain 1402 §:ssä säädetään yhteisyysolettamasta, jonka perusteella avioliiton aikana kertyneen yhteisenä omaisuutena voidaan pitää kaikkea sellaista omaisuutta, jonka ei voida todistaa olevan aviopuolisoiden erillistä omaisuutta.

Kummallakin aviopuolisolla on lähtökohtaisesti oikeus hallinnoida yksin yhteistä omaisuutta ja luovuttaa sitä (siviililain 1421 §). Merkittävät toimet edellyttävät kuitenkin molempien aviopuolisoiden suostumusta. Tällaisia toimia ovat esimerkiksi omaisuuden vastikkeettomat luovutukset ja muun muassa kiinteään omaisuuteen, liikearvoon tai siirtokelvottomiin osakkeisiin kohdistuvien esineoikeuksien luovuttaminen ja perustaminen (siviililain 1422 ja 1424 §).

2 Miten puoliset voivat järjestää aviovarallisuussuhteensa? Mitä muodollisia vaatimuksia tähän sovelletaan?

Aineellisten sääntöjen osalta aviovarallisuussuhteista voidaan lähtökohtaisesti sopia vapaasti. Siviililain 1387 §:ssä säädetään, että ”avioliittoa säännellään omaisuuden osalta lailla vain siinä tapauksessa, että aviopuolisoilla ei ole tästä erityisiä sopimuksia, jotka he voivat tehdä niin kuin asianmukaiseksi katsovat, kunhan tällaiset sopimukset eivät ole hyvän tavan vastaisia eivätkä riko seuraavia säännöksiä”.

Puolisot voivat siis päättää aviovarallisuusjärjestelmästä vapaasti sillä edellytyksellä, että he noudattavat siviililain 212 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä määritellyn ensisijaisen järjestelmän pakottavia säännöksiä.

Siviililaissa kuvataan useita erityyppisiä sopimusjärjestelmiä. Tällaisia järjestelmiä ovat sopimuspohjainen omaisuuden yhteisyyden järjestelmä (kuten siviililain 1526 §:ssä määritelty kaiken omaisuuden yhteisyyteen perustuva järjestelmä), puolisoitten omaisuuksien erillisyyteen perustuva järjestelmä (siviililain 1536 § ja sitä seuraavat pykälät) ja puolisoitten omaisuuden tuoton jakamiseen perustuva järjestelmä (siviililain 1569 § ja sitä seuraavat pykälät). Muotosääntöjen osalta on huomattava, että aviovarallisuussuhteita koskevista sopimuksista on laadittava notaarin vahvistama asiakirja ennen avioliiton solmimista, sillä muuten sopimus on mitätön (siviililain 1394 ja 1395 §). Sopimuksia voidaan muuttaa samaa menettelyä noudattaen notaarin vahvistamalla asiakirjalla siviililain 1397 §:ssä säädetyn ehdon. Ohjelmakaudesta 2018–2022 ja oikeuslaitoksen uudistamisesta 23 päivänä maaliskuuta 2019 annetun lain nro 2019-222 (*loi n° 2019-222 du 23 mars 2019 de programmation 2018–2022 et de réforme pour la justice*) voimaantulon jälkeen aviovarallisuusjärjestelmän muuttaminen on mahdollista ilman kahden vuoden odotusaikaa eikä lähtökohtaisesti enää edellytä tuomioistuimen hyväksyntää (elleivät velkojat tai täysi-ikäiset lapset vastusta muuttamista).

3 Onko aviovarallisuussuhteiden järjestämistä rajoitettu?

Vaikka aviovarallisuussuhteista sopiminen on lähtökohtaisesti vapaata, tätä vapautta rajoitetaan ensisijaisen järjestelmän pakottavilla säännöksillä, jotka koskevat erotuksetta kaikkia järjestelmiä.

Nämä säännökset määritellään siviililain 212 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä. Niihin kuuluvat etenkin perheen asumista turvaavat säännökset (siviililain 215 §:n 3 momentti) ja säännöt, jotka koskevat osallistumista perheen yhteiseen talouteen ja puolisoitten elatukseen (siviililain 214 §) ja yhteisvastuullisuutta elatusvelasta (siviililain 220 §).

4 Mitkä ovat avioeron, asumuseron tai avioliiton pätemättömäksi julistamisen oikeusvaikutukset aviovarallisuussuhteisiin?

Avioeron, asumuseron tai avioliiton pätemättömäksi julistamisen yhteydessä aviovarallisuusjärjestelmä puretaan ja sen varat selvitetään.

Aviovarallisuusjärjestelmän varojen selvittäminen on notaarilla toteutettava menettely, jossa määritetään ja arvioidaan kullekin aviopuolisolle kuuluvat omaisuuserät ja velat.

Notaarin osallistuminen ei ole kuitenkaan pakollista silloin, kun jaettavana ei ole kiinteää omaisuutta.

Omaisuuden yhteisyyden järjestelmän purkuperusteista säädetään siviililain 1441 §:ssä. Perusteita voivat olla toisen aviopuolison kuolema, todettu katoaminen, avioero, asumusero, pesäero ja aviovarallisuusjärjestelmän muuttaminen.

Avioeron voimaantulopäivän osalta todetaan, että silloin, kun avioeroon päädytään puolisoitten yhteisestä hakemuksesta, avioliitto purkautuu päivänä, jona avioerosopimus, joka on tehty asianajajien vahvistamana yksityisenä asiakirjana, tulee täytäntöönpanokelpoiseksi. Kun kyse on tuomioistuimessa myönnettävästä avioerosta, avioliitto purkautuu päivänä, jona päätös, jolla puoliset tuomitaan avioeroon, tulee lainvoimaiseksi.

5 Miten toisen puolison kuolema vaikuttaa aviovarallisuussuhteisiin?

Toisen aviopuolison kuolema on yksi aviovarallisuusjärjestelmän purkuperuste. Järjestelmä purkautuu kuolinpäivänä niin aviopuolisoiden välisten suhteiden kuin kolmansien osapuolten osalta. Aviopuolisoista, joihin sovelletaan lakisääteisistä omaisuuden yhteisyyden järjestelmää, siviililain 1441 §:ssä säädetään, että omaisuuden yhteisyys lakkaa, kun toinen aviopuoliso kuolee.

Kun aviossa ollut henkilö kuolee, omaisuus on selvítettävä kahdessa vaiheessa: ensin on selvítettävä aviovarallisuusjärjestelmän varat ja sitten jäämistöön kuuluvat varat.

Jos jälkeenjääneen puolison pääasiallisena asuntona on asunto, joka on kuulunut molemmille puolisoille tai joka kuuluu kokonaisuudessaan jäämistöön, jälkeenjääneellä puolisoilla on siviililain 763 §:n nojalla oikeus käyttää tätä asuntoa veloituksetta vuoden ajan. Kyse on avioliiton aiheuttamasta vaikutuksesta.

6 Millä viranomaisella on toimivalta ratkaista aviovarallisuussuhteita koskeva asia?

Aviovarallisuusjärjestelmiä koskevilla asioissa toimivalta kuuluu perhetuomioistuimelle (*juge aux affaires familiales, JAF*) (lainsäädännön yksinkertaistamisesta 12 päivänä toukokuuta 2009 annettu laki nro 2009-506 (*loi n° 2009-506 du 12 mai 2009 sur la simplification du droit*); 17 päivänä joulukuuta 2009 annettu asetus nro 2009-1591 perhetuomioistuinmenettelystä aviovarallisuusjärjestelmiä ja jakamattomia pesiä koskevilla asioissa (*décret n° 2009-1591 du 17 décembre 2009 relatif à la procédure devant le juge aux affaires familiales en matière de régimes matrimoniaux et d'indivisions*); 16 päivänä kesäkuuta 2010 päivätty yleiskirje CIV/10/10 perhetuomioistuimen toimivallasta omaisuuden selvittämistä koskevilla asioissa (*circulaire CIV/10/10 du 16 juin 2010 sur les compétences du juge aux affaires familiales en matière de liquidation*)).

Kun avioeroon päädytään puolisoitten yhteisestä hakemuksesta ilman tuomioistuinkäsittelyä, aviopuolisot tekevät avioerosopimuksen yksityisenä asiakirjana, jonka asianajajat vahvistavat ja joka toimitetaan notaarille (siviililain 229-1 §). Avioerossa puolisoitten yhteisestä hakemuksesta aviovarallisuusjärjestelmän alainen omaisuus on selvítettävä avioeron hetkellä. Avioerosopimukseen on ehdottomasti sisällytettävä selvitys aviovarallisuusjärjestelmän alaisten varojen osituksesta. Selvitys on laadittava notaarilla, mikäli selvítettävänä on kiinteistörekisteriin merkittyä omaisuutta (erityisesti kiinteistöjä) (siviililain 229-3 §).

Menettelyyn osallistuu näin ollen kaksi asianajajaa ja yksi notaari.

Notaari osallistuu aviovarallisuusjärjestelmän alaisen omaisuuden selvittämiseen yleensä aina, kun selvittettävänä olevaan omaisuuteen kuuluu ainakin yksi kiinteistörekisteriin merkitty omaisuuserä.

Vain silloin, kun kyse on riita-asiasta tai asiaa ei ole saatu ratkaistua, se viedään tuomarin päätettäväksi.

7 Miten aviovarallisuusjärjestelmä vaikuttaa puolison ja kolmansien osapuolten välisiin oikeussuhteisiin?

Siviililain 220 §:llä, jossa määritellään ensisijainen aviovarallisuussuhteita koskeva järjestelmä ja jota sovelletaan aviopuolisoiden aviovarallisuusjärjestelmästä riippumatta, säännellään aviopuolisoiden ja kolmansien osapuolten välisiä suhteita. Tässä pykälässä säädetään elatusvelkoihin sovellettavasta puolisojen yhteisvastuullisuuden periaatteesta: "Kummallakin aviopuolisolla on oikeus tehdä yksin sopimuksia perheen elatusta tai lasten kasvatusta varten: toinen aviopuoliso on yhteisvastuullisesti vastuussa tällaisesta aviopuolison ottamasta velasta. Yhteisvastuu ei kuitenkaan päde tilanteissa, joissa menot ovat selvästi liialliset, kun otetaan huomioon kotitalouden elintaso, asianomaisen toimen hyöty tai hyödyttömyys ja sopimuspuolena olevan kolmannen osapuolen vilpittömyys tai vilpillisyys. Yhteisvastuu ei päde myöskään osamaksulla tehtäviin hankintoihin tai lainasopimuksiin, joihin ei ole molempien aviopuolisoiden suostumusta, paitsi jos viimeksi mainituissa on kyse pienistä päivittäisen elämän kannalta välttämättömistä summista ja näistä summista (mikäli lainoja on useita) kertyvä määrä ei ole selvästi liiallinen kotitalouden elintasoon nähden."

Lakisääteisessä omaisuuden yhteisyyden järjestelmässä velkojat voivat lähtökohtaisesti vaatia siviililain 1413 §:n nojalla niiden velkojen takaisinmaksua, joista aviopuolisot vastaavat yhdessä yhteisellä omaisuudellaan.

Aviopuolison velkojat voivat kuitenkin ulosmitata toisen aviopuolison palkan ja työtulon vain silloin, jos velka on otettu siviililain 220 §:n mukaisesti perheen elatusta tai lasten kasvatusta varten (siviililain 1414 §).

Yhteisellä omaisuudella ei myöskään vastata velan maksusta silloin, kun toinen aviopuolisosta ottaa takauksen tai lainan yksin. Näistä sitoumuksista vastataan ainoastaan velan ottaneen aviopuolison omalla omaisuudella ja tuloilla, ellei toinen aviopuoliso ole nimenomaisesti antanut suostumustaan velanottoon (siviililain 1415 §).

8 Lyhyt kuvaus aviovarallisuuden jakautumisesta, mukaan lukien ositus, jako ja myynti, tässä jäsenvaltiossa

Aviovarallisuusjärjestelmän alaisen omaisuuden selvittämiseksi on määritettävä eri omaisuusryhmät (aviopuolisoiden erilliset omaisuudet ja yhteinen omaisuus, aviopuolisoiden keskinäiset korvaukset ja velat, varat ja vastuut). Jos järjestelmässä on jaettavaa omaisuutta, suoritetaan ositus, jolla varat ja muu omaisuus jaetaan aviopuolisoiden kesken.

Avioliiton aikana kertyneen omaisuuden yhteisyyteen perustuvassa aviovarallisuusjärjestelmässä yhteinen omaisuus jaetaan lähtökohtaisesti tasan aviopuolisoiden kesken. Osapuolet ovat kuitenkin voineet sopia avioehtosopimuksella siitä, että omaisuus jaetaan epätasaisesti osapuolten kesken.

Aviopuolisot voivat sopia yhteisen omaisuuden jaosta keskenään, tai omaisuus voidaan jakaa tuomioistuimessa. Sopimusjaossa aviopuolisoiden kesken laaditaan jakosopimus. Jakosopimus edellyttää notaarin vahvistusta, mikäli jaettavana on kiinteistörekisteriin merkittyä omaisuutta. Ositus toimitetaan tuomioistuimessa, mikäli osapuolet eivät pääse sopuun omaisuuden selvittämisestä tai jakamisesta. Tuomari ratkaisee jaottoman yhteisomistussuhteen säilyttämisestä tai toista osapuolta suosivasta jaosta (*attribution préférentielle*) esitetyt pyynnöt (siviililain 831 §).

Siitä riippumatta, toimitetaanko ositus sopimusjakona vai tuomioistuimessa, menettely päättyy siihen, että omaisuus jaetaan osiin samanarvoisuuteen perustuvan tasapuolisuusperiaatteen mukaisesti. Näin kumpikin osapuoli saa jaettavasta omaisuudesta osuuden, jonka arvo vastaa hänen oikeuksiaan jaottomassa yhteisomistussuhteessa. Jos omaisuusjoukko on koostumukseltaan sellainen, että sitä ei voida jakaa samanarvoisiin osiin, tämä eriarvoisuus hyvitetään välirahalla. Jaossa voidaan myös suosia toista osapuolta niin, että tietyt omaisuuserät kohdennetaan hänen saamaansa osaan.

Osituksella on vahvistava vaikutus. Toisin sanoen osituksen jälkeen oikeudellisenä olettamuksena on, että kumpikin aviopuoliso on aina omistanut hänen osaansa kuuluneen omaisuuden ja että hän ei ole koskaan omistanut muuta ositukseen kuulunutta omaisuutta.

9 Millä tavoin kiinteä omaisuus rekisteröidään ja mitä asiakirjoja tai tietoja siihen vaaditaan?

Silloin, kun sopimusjaossa jaetaan kiinteistörekisteriin merkittyä omaisuutta (toisin sanoen kiinteistöjä), omaisuuden selvitys- ja jakoasiakirja (*acte de liquidation-partage*) on ehdottomasti toimitettava notaarin vahvistamana.

Siviililain 710-1 §:ssä säädetään, että "kaikkien toimien tai oikeuksien on kiinteistörekisterin muodollisuuksien suorittamiseksi perustuttava Ranskassa toimivalle notaarille toimitettuun notaarin vahvistamaan asiakirjaan, tuomioistuimen päätökseen tai hallintoviranomaisen antamaan viralliseen asiakirjaan".

Aviopuolisoiden on lisäksi suoritettava ositusmaksu, joka on 2,5 prosenttia jaetun omaisuuden nettoarvosta, ja notaarin kulut ja palkkiot.

Päivitetty viimeksi: 09/03/2022

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Aviovarallisuussuhteet - Italia

1 Onko tässä jäsenvaltiossa lakiin perustuva aviovarallisuusjärjestelmä? Mitä siinä säädetään?

Italian aviovarallisuusjärjestelmä perustuu puolisojen omaisuuden yhteisyyteen (*comunione legale dei beni*). Siitä säädetään siviililain 177 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä.

Yhteisomistuksen piiriin kuuluu omaisuus, jonka puoliset hankkivat joko yhdessä tai erikseen avioliiton aikana, lukuun ottamatta kummankin puolison henkilökohtaista omaisuutta.

Puolisoiden henkilökohtaista omaisuutta ovat seuraavat:

- 1) omaisuus, joka heillä oli ennen avioliiton solmimista;
- 2) omaisuus, jonka he ovat saaneet lahjoituksena tai perintönä avioliiton solmimisen jälkeen;
- 3) kummankin puolison yksinomaan henkilökohtaisessa käytössä oleva omaisuus;
- 4) omaisuus, joka liittyy puolison ammatin harjoittamiseen;
- 5) omaisuus, jonka puoliso on saanut vahingonkorvauksena tai eläkkeenä osittaisen tai täydellisen työkyvyttömyyden vuoksi;
- 6) omaisuus, joka on hankittu henkilökohtaisen omaisuuden luovutushinnalla tai siihen vaihtamalla, edellyttäen että tämä mainitaan nimenomaisesti hankinta-asiakirjassa.

Yhteisomistus kattaa myös seuraavat:

- 1) puolisojen henkilökohtaisen omaisuuden tuotto, joka on saatu ja jota ei ole käytetty yhteisomistuksen purkauksessa;
- 2) kummankin puolison erillisestä toiminnastaan saamat tulot siltä osin kuin niitä ei ole käytetty yhteisomistuksen purkauksessa;
- 3) avioliiton aikana perustetut yritykset, joita puoliset ovat hallinnoineet yhdessä.

Yhteisen omaisuuden hallinnointi ja oikeus esittää siihen liittyviä asiakirjoja oikeudessa kuuluu molemmille puolisoille erikseen, kun taas erityishallintoon liittyvistä toimista he vastaavat yhdessä.

Yhteisomistuksen piiriin kuuluva omaisuus ja velat jaetaan puolisojen kesken tasan.

2 Miten puoliset voivat järjestää aviovarallisuussuhteensa? Mitä muodollisia vaatimuksia tähän sovelletaan?

Puolisot voivat tehdä omaisuuden jakautumisesta edellä esitetystä poikkeavan sopimuksen, jonka on pätemättömyyden uhalla oltava julkinen asiakirja. Jos puolisot sopivat pitävänsä omaisuutensa erillisinä (*separazione dei beni*), tämä päätös voidaan mainita myös avioliittosopimuksessa.

Puolisot voivat sopia, että tietty kiinteä tai irtain omaisuus tai velkakirjat merkitään julkiseen rekisteriin ja siitä muodostetaan perheen toimeentulon turvaamiseen tarkoitettu rahasto (*fondo patrimoniale*, ks. siviililain 167 §).

Puolisot voivat muodostaa rahaston yhdessä, tai toinen puolisoista voi tehdä sen yksin, julkisella asiakirjalla. Myös kolmas osapuoli voi muodostaa tällaisen rahaston julkisella asiakirjalla tai testamentilla.

Rahaston omistus- ja hallinto-oikeuteen sovelletaan yhteisomistukseen sovellettavia sääntöjä (siviililain 168 §).

3 Onko aviovarallisuussuhteiden järjestämistä rajoitettu?

Puolisot eivät voi sopia yleispätevästi, että heidän kaikkiin varallisuussuhteisiinsa tai osaan niistä sovellettaisiin sellaista lakia tai käytäntöä, jota heihin ei muutoin sovelleta, vaan heidän on esitettävä konkreettisesti, mitä he ovat sopineet varallisuussuhteidensa sääntelystä (siviililain 161 §).

Kaikenlaiset myötajäissopimukset ovat kuitenkin pätemättömiä (siviililain 166 a §).

Jos puolisot muuttavat yhteisomistukseen perustuvaa aviovarallisuussuhteiden järjestelmää sopimuksella, seuraavat omaisuuserät jäävät yhteisomistuksen ulkopuolelle:

- 1) yksinomaan henkilökohtaisessa käytössä oleva omaisuus;
- 2) ammatinharjoittamiseen liittyvä omaisuus;
- 3) vahingonkorvauksena saatu omaisuus;
- 4) osittaisen tai täydellisen työkyvyttömyyden vuoksi saatu eläke.

Sopimuksella ei ole mahdollista poiketa myöskään omaisuuden hoitoa ja puolisojen yhtä suuria osuuksia koskevista säännöksistä.

4 Mitkä ovat avioeron, asumuseron tai avioliiton pätemättömäksi julistamisen oikeusvaikutukset aviovarallisuussuhteisiin?

Avioero, asumusero tai avioliiton pätemättömäksi julistaminen johtavat yhteisomistuksen purkamiseen.

5 Miten toisen puolison kuolema vaikuttaa aviovarallisuussuhteisiin?

Toisen puolison kuolema johtaa yhteisomistuksen purkautumiseen.

6 Millä viranomaisella on toimivalta ratkaista aviovarallisuussuhteita koskeva asia?

Toimivalta kuuluu oikeusviranomaisille yleisten oikeussääntöjen mukaisesti.

7 Miten aviovarallisuussuhteiden järjestelmä vaikuttaa puolison ja kolmansien osapuolten välisiin oikeussuhteisiin?

Yhteisomistuksen piiriin kuuluvasta omaisuudesta ei voida täyttää velvoitteita, joihin jompikumpi puoliso on sitoutunut ennen avioliiton solmimista tai jotka liittyvät puolisojen avioliiton aikana saamiin lahjoihin ja perintöihin, jotka eivät kuulu yhteisomistuksen piiriin (siviililain 187 ja 188 §).

Yhteisomistuksen piiriin kuuluvasta omaisuudesta voidaan sen sijaan täyttää velvoitteet, jotka johtuvat tavanomaisesta omaisuudenhoidosta poikkeavista oikeustoimista, jotka jompikumpi puoliso on tehnyt avioliiton aikana ilman toisen puolison suostumusta, jos velkojien vaateita ei voida täyttää kyseisen puolison henkilökohtaisesta omaisuudesta (siviililain 189 §).

Jos yhteisomistuksen piiriin kuuluva omaisuus ei riitä velvoitteiden täyttämiseen, velkojat voivat vaatia saataviaan toissijaisesti kummankin puolison henkilökohtaisesta omaisuudesta siten, että velka jaetaan puolisojen kesken tasan (siviililain 190 §).

8 Lyhyt kuvaus aviovarallisuuden jakautumisesta, mukaan lukien ositus, jako ja myynti, tässä jäsenvaltiossa.

Yhteisomistuksen piiriin kuuluva omaisuus ja velat jaetaan puolisojen kesken tasan. Osituksesta vastaava tuomioistuin voi myöntää toiselle puolisolle käyttöoikeuden osaan toiselle puolisolle kuuluvasta omaisuudesta lasten elatuksesta ja huoltajuudesta aiheutuvien tarpeiden perusteella (siviililain 194 §). Osituksen yhteydessä kummallakin puolisoilla on oikeus ottaa itselleen irtain omaisuus, jonka hän omisti ennen yhteisomistuksen muodostumista tai jonka hän on yhteisomistuksen aikana saanut perintönä tai lahjana.

Jos ositettavaa irtainta omaisuutta ei löydy, puolisot voivat vaatia sen arvoa vastaavaa summaa, josta on esitettävänäyttö (ml. toteamalla omaisuuden yleisesti tunnettu arvo), paitsi jos omaisuuden häviäminen johtuu siitä, että se on kulunut tai tuhoutunut käytössä, tai muusta syystä, joka ei johdu toisesta puolisoista (siviililain 196 §).

9 Millä tavoin kiinteä omaisuus rekisteröidään ja mitä asiakirjoja tai tietoja siihen vaaditaan?

Kiinteän omaisuuden luovutusta koskevat sopimukset ja yleensä kaikki toimet, joilla kiinteän omaisuuden omistukseen liittyviä oikeuksia muodostetaan, siirretään tai muutetaan, on merkittävä kiinteistörekisteriin. Tästä säännöstä ei ole poikkeusta yhteisomistukseen sisältyvän kiinteän omaisuuden osalta.

Rekisteröintiä hakevan on esitettävä kiinteistörekisteriviranomaiselle asiakirjan jäljennöksen lisäksi kahtena kappaleena ilmoitus, jossa on mainittava osapuolten aviovarallisuussuhteiden järjestelmä, jos he ovat naimisissa. Sovellettava järjestelmä käy ilmi puolisojen asiakirjassa antamasta ilmoituksesta tai avioliittotodistuksen marginaaliin tehdystä siviilirekisteriviranomaisen merkinnästä.

Kiinteistörekisteriin on merkittävä myös muut aviovarallisuutta koskevat sopimukset, joilla esimerkiksi tietty toisen puolison henkilökohtainen kiinteä omaisuus sisällytetään yhteisomistuksen piiriin tai joilla kiinteästä omaisuudesta muodostetaan perheen toimeentulon turvaamiseen tarkoitettu rahasto (*fondo patrimoniale*).

Päivitetty viimeksi: 21/12/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa.

Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Aviovarallisuussuhteet - Malta

1 Onko tässä jäsenvaltiossa lakiin perustuva aviovarallisuussuhteiden järjestelmä? Mitä siinä säädetään?

Maltan valtio tarjoaa henkilöille, jotka haluavat solmia avioliiton Maltan lainsäädännön nojalla, vapauden valita järjestelmän, jonka mukaisesti aviovarallisuutta säännellään. Maltan tärkein aviovarallisuussuhteita sääntelevä järjestelmä on kuitenkin *Community of Acquests*, jonka mukaisesti omaisuuden katsotaan avioliitossa olevan pääsääntöisesti yhteistä. Tätä järjestelmää sovelletaan lain nojalla kaikissa avioliitoissa, paitsi jos osapuolet, jotka ovat jo solmineet tai aikovat solmia avioliiton, päättävät, että heidän aviovarallisuuttaan olisi säänneltävä johonkin muuhun järjestelmään, joka ei ole Maltan lainsäädännön hengen vastainen, perustuvalla julkisella asiakirjalla. Maltassa on lisäksi muitakin aviovarallisuussuhteiden järjestelmiä, kuten puolisojen omaisuuden erillisyyteen perustuva *Separation of Estates* ja kummankin edellä mainitun järjestelmän sääntöjä sisältävä *Community of Residue under Separate Administration (CORSA)*.

Community of Acquests on Maltan lakisääteinen aviovarallisuussuhteiden järjestelmä. Sen mukaan koko se omaisuus, jonka osapuolet hankkivat avioliiton solmimisen jälkeen, on yhteistä ja kuuluu siten tasaosuuksin molemmille osapuolille. Maltan lainsäädännössä säädetään nimenomaisesti, mitä yhteiseen omaisuuteen kuuluu. Sen ulkopuolelle suljetaan lahjoitukset, perinnöt ja kummankin henkilökohtainen omaisuus (*paraphernal property*).

Separation of Estates on omaisuuden erillisyyteen perustuva järjestelmä, jonka osapuolet voivat valita edellä mainitun pääsääntöisen järjestelmän sijaan. Sen mukaan kummallakin osapuolella on oikeus määrätä täysin sen omaisuuden käytöstä ja hallinnoinnista, jonka hän on hankkinut ennen avioliiton solmimista ja sen jälkeen, eikä toisen osapuolen suostumusta edellytetä.

Community of Residue under Separate Administration(CORSA) on toinen vaihtoehtoinen järjestelmä, jonka osapuolet voivat valita edellä mainitun pääsääntöisen järjestelmän sijaan. Sen mukaan kummallakin puolisoilla on oikeus hankkia, pitää hallussaan ja hallinnoida omaisuutta, joka on hankittu hänen puolestaan, ikään kuin hän olisi kyseisen omaisuuden yksinomistaja. Tässä järjestelmässä puolisoita ei kuitenkaan estetä hankkimasta myös yhteistä omaisuutta, jota he hallinnoivat yhdessä.

2 Miten puoliset voivat järjestää aviovarallisuussuhteensa? Mitä muodollisia vaatimuksia tähän sovelletaan?

Community of Acquests -järjestelmässä yleissääntö on, että molemmat puoliset ovat velvollisia yhdessä hallitsemaan ja hallinnoimaan aviovarallisuuttaan. Tämän järjestelmän osalta Maltan lainsäädännössä erotetaan kuitenkin toisistaan tavanomainen hallinnointi (*ordinary administration*) eli toimet, jotka puoliso voi toteuttaa yksin, ja poikkeuksellinen hallinnointi (*extraordinary administration*) eli toimet, jotka molempien on toteutettava yhdessä. Maltan lainsäädännössä luetellaan ainoastaan poikkeukselliseen hallinnointiin kuuluvat toimet, joten sitä, mistä laissa ei nimenomaisesti säädetä, on pidettävä tavanomaisena hallinnointina. Tämän vuoksi muodollinen vaatimus, jota olisi aina noudatettava *Community of Acquests* -järjestelmää sovellettaessa, on molempien puolisoitten suostumus. Jos molemmat osapuolet eivät ole antaneet suostumustaan sellaisen toimen tekemiseen, joka koskee esine- tai velvoiteoikeudellisen oikeuden hankkimista kiinteään tai irtaimen omaisuuteen tai kyseisen oikeuden siirtämistä, toimi voidaan kumota sen osapuolen hakemuksesta, joka ei ole antanut suostumustaan.

Separation of Estates -järjestelmässä yleissääntö on, että molemmilla puolisoilla on oikeus hallita ja hallinnoida omissa nimissään olevaa omaisuutta ilman toisen puolison suostumusta.

Corsa -järjestelmässä yleissääntö on, että kun avioliiton osapuoli päättää hankkia omaisuutta omissa nimissään, hän ei tarvitse toisen puolison suostumusta, ja omaisuutta hankkineella puolisoilla on oikeus hallita ja hallinnoida kyseistä omaisuutta omissa nimissään. Toisaalta kun puoliset hankkivat omaisuutta yhdessä molempien annettua suostumuksensa, heillä on oikeus hallita ja hallinnoida sitä yhdessä.

3 Onko aviovarallisuussuhteiden järjestämistä rajoitettu?

Kun on valittu **Community of Acquests -järjestelmä**, avioliiton osapuolet ovat velvollisia tekemään kaiken yhdessä. Tämän vuoksi he eivät voi vapaasti valita, miten hallinta ja hallinnointi tapahtuvat. Poikkeuksen muodostavat ne tavanomaisen hallinnoinnin piiriin kuuluvat toimet, jotka eivät edellytä kummankin puolison hyväksyntää.

Sen sijaan kun valitaan **Separation of Estates -järjestelmä**, kummallakin avioliiton osapuolella on vapaus tehdä omissa nimissään olevalle omaisuudelle, mitä haluaa, ilman että toinen osapuoli puuttuu siihen.

Jos puoliso hankkii **CORSA -järjestelmässä** omaisuutta ilman toisen osapuolen suostumusta, hänellä on vapaus hallita omaisuutta ilman rajoituksia. Sen sijaan jos hankinta on tehty kummankin puolison nimiin, heidän on toimittava yhdessä eikä oman tahtonsa mukaisesti.

4 Mitkä ovat avioeron, asumuseron tai avioliiton pätemättömäksi julistamisen oikeusvaikutukset aviovarallisuussuhteisiin?

Community of Acquests -järjestelmästä laissa säädetään selkeästi, että järjestelmää aletaan soveltaa avioliiton solmimisesta alkaen, ja että soveltaminen päättyy heti kun avioliitto on purettu eli avioero on tullut voimaan. Lisäksi laissa säädetään, että jos puoliset ovat asumuserossa, voidaan pyytää omaisuuden jakamista tuomioistuimessa.

CORSA-järjestelmää koskevissa asioissa laissa säädetään, että järjestelmän soveltaminen päättyy muun muassa avioliiton purkautuessa ja puolisoitten asumuserossa.

Sitä vastoin jos avioliittoon sovelletaan **Separation of Estates -järjestelmää**, kumpikin puoliso jatkaa omiin nimiinsä hankitun omaisuuden hallintaa ja hallinnointia avioliiton päättyessä asumuseroon tai pätemättömäksi julistamiseen.

Näin ollen avioeron, asumuseron tai avioliiton pätemättömäksi julistamisen seurauksena aviovarallisuus jaetaan puolisoitten kesken sovintoratkaisulla tai toimivaltaisen tuomioistuimen päätöksellä.

5 Miten toisen puolison kuolema vaikuttaa aviovarallisuussuhteisiin?

Toisen puolison kuollessa aviovarallisuusjärjestelmän soveltaminen päättyy, ja sen sijaan aletaan soveltaa Maltan perintölainsäädäntöä siten, että kuolleen puolison omaisuus jakautuu hänen perillistensä kesken. Tärkein huomioon otettava seikka on se, onko kyseessä testamenttiin perustuva vai lakimääräinen perimys.

6 Millä viranomaisella on toimivalta ratkaista aviovarallisuussuhteita koskeva asia?

Aviovarallisuussuhteita koskevissa asioissa toimivaltainen viranomainen on siviilituomioistuin (*Civil Court (Family Section)*).

7 Miten aviovarallisuusjärjestelmä vaikuttaa puolison ja kolmansien osapuolten välisiin oikeussuhteisiin?

Kun aviovarallisuusjärjestelmää aletaan soveltaa, puolisoitten ja kolmansien osapuolten välille syntyy oikeussuhde. Kolmansilla osapuolilla on oikeus käyttää lakisääteisiä oikeuksiaan puolisoa vastaan joko yhdessä tai erikseen riippuen siitä, kenen kanssa sopimus on tehty tai velkasuhde on syntynyt.

8 Lyhyt kuvaus aviovarallisuuden jakautumisesta, mukaan lukien ositus, jako ja myynti, tässä jäsenvaltiossa.

Aviovarallisuuden jakaminen tapahtuu yleensä siinä vaiheessa, kun osapuolet ovat aloittaneet asumus- tai avioeromenettelyn. Tällaiset menettelyt edellyttävät, että asianosaiset aloittavat sovittelumenettelyn ennen kuin kääntyvät toimivaltaisen tuomioistuimen puoleen.

Jos sovittelu onnistuu, puoliset voivat ratkaista asian sovinnollisesti, jolloin he sopivat keskinäisistä oikeuksistaan, lastensa huoltajuudesta ja aviovarallisuuden jakamisesta. Toimivaltaisen tuomioistuimen valvoma julkinen toimi toteutetaan sen varmistamiseksi, että puolisoitten oikeudet ovat tasapainossa. Kun toimivaltainen tuomioistuin on hyväksynyt puolisoitten sopimuksen, se rekisteröidään julkisen notaarin vahvistuksen jälkeen. Näin sillä on oikeusvaikutus kaikissa lain tarkoituksissa, myös suhteessa kolmansiin osapuoliin.

Jos sovittelumenettely ei onnistu ja osapuolet eivät pääse sovintoratkaisuun, heidän on käynnistettävä menettely toimivaltaisessa tuomioistuimessa, jolle esitetään aviovarallisuusjärjestelmän purkamista koskeva pyyntö. Sen jälkeen yhteinen omaisuus jaetaan osapuolten kesken. Kun toimivaltaisen tuomioistuimen päätöksestä tulee oikeusvoimainen, kyseinen tuomio rekisteröidään, jotta sillä on oikeusvaikutus kaikissa lain tarkoituksissa, myös suhteessa kolmansiin osapuoliin.

9 Millä tavoin kiinteä omaisuus rekisteröidään ja mitä asiakirjoja tai tietoja siihen vaaditaan?

Jotta kiinteä omaisuus voidaan rekisteröidä Maltassa, sitä koskevan alkuperäisen sopimuksen laatinut julkinen notaari tekee ilmoituksen julkiseen rekisteriin sopimuksen vahvistamista varten. Tämän jälkeen kiinteä omaisuus katsotaan rekisteröidyksi, ja sopimus sitoo sekä sopimuspuolia että kolmansia osapuolia. Päivitetty viimeksi: 09/11/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Aviovarallisuussuhteet - Itävalta

1 Onko tässä jäsenvaltiossa lakiin perustuva aviovarallisuusjärjestelmä? Mitä siinä säädetään?

Itävallassa on omaisuuden erillisyyden periaatteeseen perustuva järjestelmä, jossa kumpikin puoliso säilyttää omistusoikeuden ennen avioliittoa hankkimaansa omaisuuteen ja omistaa yksin avioliiton aikana hankkimansa omaisuuden (Itävallan siviililain *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch* 1233 ja 1237 §). Puoliso on myös yksinään velallistensa velkoja ja velkojiensa velallinen.

2 Miten puoliset voivat järjestää aviovarallisuussuhteensa? Mitä muodollisia vaatimuksia tähän sovelletaan?

Osapuolet voivat poiketa lakisääteisestä järjestelmästä avioehtosopimuksella (*Ehepakt*). Avioehtosopimuksen voimaasoolo edellyttää notaarin vahvistamaa asiakirjaa (notaarin vahvistamia asiakirjoja koskevan lain *Notariatsaktsgesetz* 1 §).

3 Onko aviovarallisuussuhteiden järjestämistä rajoitettu?

Aviovarallisuussuhteisiin sovelletaan lähtökohtaisesti sopimusvapautta. Avioehtosopimuksessa ei kuitenkaan voida sopia esimerkiksi vastavuoroisesta elatusvelvollisuudesta luopumisesta voimassaolevan avioliiton aikana.

4 Mitkä ovat avioeron, asumuseron tai avioliiton pätemättömäksi julistamisen oikeusvaikutukset aviovarallisuussuhteisiin?

Lakisääteinen ”täysi” omaisuuden erillisyyks on voimassa vain avioliiton mitättömäksi tai pätemättömäksi julistamiseen tai avioeroon saakka, koska sen jälkeen on suoritettava ositus, jossa omistussuhteet eivät ole ratkaiseva tekijä. Avioliiton purkamiseen sovelletaan aviovarallisuuden jakoa koskevaa periaatetta. Jako koskee ensinnäkin avioliitosta käyttöomaisuutta, joka on ollut molempien puolisoitten käytössä, kuten pariskunnan asuntoa, autoa tai koti-irtaimistoa. Lisäksi se koskee avioliiton aikana kertyneitä säästöjä, jollaiseksi katsotaan kaikenlainen aviopuolisoitten aviollisen yhteiselämän aikana kokoama varallisuus, joka on tavallisesti realisoitavissa.

5 Miten toisen puolison kuolema vaikuttaa aviovarallisuussuhteisiin?

Jos aviovarallisuus on ollut yhteistä (*Gütergemeinschaft*) – käytännössä harvoin – ja toinen puolisoista kuolee, yhteinen omaisuus on jaettava. Kaikkien velkojen vähentämisen jälkeen jäljelle jäävä omaisuus jaetaan sovituksella suhteessa eloonjääneen puolison ja kuolinpesän kesken. Kuolinpesään sovelletaan tavanomaista omaisuuden erillisyyden järjestelmää (*Gütertrennung*), ja puolison lakisääteinen perintöoikeus riippuu siitä, keitä muita perillisiä kuolleella on. Puolisoilla on oikeus kolmasosaan perinnöstä, jos perittävällä on lapsia tai näiden jälkeläisiä. Hänellä on oikeus kahteen kolmasosaan, jos muita perillisiä ovat kuolleen vanhemmat, ja muussa tapauksessa koko omaisuuteen. Lisäksi puoliso on yksi niistä henkilöistä, joilla on oikeus lakiosaan. Lakiosana puolisoille kuuluu puolet siitä, mihin hänellä olisi oikeus lakimääräisen perimyksen nojalla.

6 Millä viranomaisella on toimivalta ratkaista aviovarallisuussuhteita koskeva asia?

Avioliittolain (*Ehegesetz*) 81 §:n ja sitä seuraavien pykälien mukaisesti omaisuuden ositus ratkaistaan avioeron tai avioliiton pätemättömäksi tai mitättömäksi julistamisen jälkeen joko yhteisellä sopimuksella tai tuomioistuimen päätöksellä.

7 Miten aviovarallisuusjärjestelmä vaikuttaa puolison ja kolmansien osapuolten välisiin oikeussuhteisiin?

Pääsääntöisesti puoliso ei voi ilman toisen puolison myötävaikutusta aiheuttaa tälle oikeuksia tai velvollisuuksia. Yhteistä kotitaloutta hoitava puoliso, jolla ei ole tuloja, voi pelkän ns. taloudenpitovallan (*Schlüsselgewalt*) puitteissa edustaa toista puolisoa päivittäisissä oikeustoimissa, joita hän toteuttaa yhteisen kotitalouden hyväksi ylittämättä puolisoitten elintason mukaista tasoa. Tätä ei sovelleta, jos toinen puoliso on ilmoittanut kolmannelle osapuolelle, ettei hän halua puolisonsa edustavan häntä. Jos kolmas osapuoli ei pysty olosuhteista päättämään, että asiaa hoitava puoliso toimii edustajana, molemmat puoliset ovat yhteisvastuussa.

Jos on erikseen sovittu, että aviovarallisuus on yhteistä, tästä aiheutuu ainoastaan puolisoitten välinen sitoumus, jonka mukaan toinen puolisoista ei voi luopua omasta yhteisomaisuuden osuudestaan ilman toisen suostumusta. Aviovarallisuuden ollessa yhteistä ainoastaan kiinteän omaisuuden kirjaaminen kiinteistörekisteriin aiheuttaa esineoikeudellista vaikutusta joko luovutus- ja rasituskiellon vuoksi (siviililain 364c §) tai siviililain 1236 §:ään perustuvan rajoituksen vuoksi, jonka mukaan aviovarallisuuden ollessa yhteistä kumpikaan osapuoli ei voi yksipuolisesti luopua osuudestaan.

8 Lyhyt kuvaus aviovarallisuuden jakautumisesta, mukaan lukien ositus, jako ja myynti, tässä jäsenvaltiossa.

Avioliittolain 81 §:n ja sitä seuraavien pykälien mukainen omaisuuden ositus avioeron tai avioliiton pätemättömäksi tai mitättömäksi julistamisen jälkeen ei riipu syyllisyydestä, vaikkakin se voidaan ottaa huomioon kohtuullisuusarvioinnissa. Omaisuuden ositus tehdään osapuolten yhteisestä sopimuksesta tai oikeuden päätöksellä toisen pyynnöstä. Muussa tapauksessa sovelletaan edelleen omaisuuden erillisyyttä, jolloin kumpikin osapuoli pitää oman omaisuutensa. Ositusta on pyydetävä vuoden kuluessa siitä, kun avioerotuomio on tullut lainvoimaiseksi. Osituksessa jaetaan aviollinen käyttöomaisuus ja avioliiton aikana kertyneet säästöt. Avioliittolain 82 §:n mukaan ositus ei koske omaisuutta, joka puolisoilla on ollut ennen avioliiton solmimista tai jonka hän on saanut perintönä tai kolmannen osapuolen lahjana, joka on yksinomaan hänen henkilökohtaisessa käytössään tai liittyy hänen ammattinsa harjoittamiseen tai joka on osa yritystä tai joka muodostuu yrityksen osakkeista, ellei ole kyse pelkästään sijoituksista.

9 Millä tavoin kiinteä omaisuus rekisteröidään ja mitä asiakirjoja tai tietoja siihen vaaditaan?

Kiinteistörekisteriin merkitsemistä koskeva hakemus on jätettävä siitä alueesta vastaavalle piirituomioistuimelle (*Bezirksgericht*), jossa rekisteröitävä kiinteistö sijaitsee.

Hakijan on allekirjoitettava kirjallinen hakemus. Allekirjoitusta ei yleensä tarvitse todistaa oikeaksi, ellei hakemus sisällä ilmoitusta tahdosta muuttaa kiinteistöön liittyviä oikeuksia (*Aufsandungserklärung*).

Hakemukseen on liitettävä virallinen asiakirja tai virallisesti vahvistamaton asiakirja, jossa on osapuolten oikeaksi todistetut allekirjoitukset ja joka sisältää omistusoikeuden hankkimisen oikeusperustan (esim. myyntisopimus). Kiinteistöä koskevien tarkkojen tietojen lisäksi virallisesti vahvistamattomassa asiakirjassa on oltava *Aufsandungserklärung*.

Aufsandungserklärung on ilmoitus, jossa henkilö, jonka oikeuksia rajoitetaan, rasitetaan, peruutetaan tai siirretään toiselle henkilölle, antaa tähän nimenomaisen suostumuksensa (myyntisopimuksen osalta tämä henkilö on myyjä). Ilmoitus on vahvistettava tuomioistuimessa tai notaarilla, ja ilmoituksen antajan on allekirjoitettava se. Ilmoitus voidaan tehdä myös kiinteistörekisterihakemuksessa, mutta hakemuksen allekirjoitukset on silti vahvistettava tuomioistuimessa tai notaarilla.

Hakemukseen on myös liitettävä verolain (*Bundesabgabeordnung*) 160 §:n mukainen verohallinnon todistus verojen maksusta (*Unbedenklichkeitsbescheinigung*). Se on veroviranomaisten vahvistus siitä, että kiinteistörekisteriin kirjaamiselle ole esteitä maksettavien verojen vuoksi. Jos hakemuksen tekee asianajaja tai notaari, se on tehtävä sähköisesti. Tällöin liitteet on arkistoitava asiakirja-arkistoon, ja veroviranomaisten todistus voidaan korvata asianajajan tai notaarin tekemällä verolaskelmalla.

Päivitetty viimeksi: 05/06/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Aviovarallisuussuhteet - Portugali

1 Onko tässä jäsenvaltiossa lakiin perustuva aviovarallisuusjärjestelmä? Mitä siinä säädetään?

Kyllä. Aviopuoliset voivat pääsääntöisesti valita aviovarallisuusjärjestelmänsä vapaasti tekemällä sopimuksen. Tämä sopimus on nimeltään avioehtosopimus (*convenção antenupcial*), ja siitä säädetään Portugalin siviililain (*Código Civil*) 1698 §:ssä.

Jos aviopuoliset eivät tee avioehtosopimusta tai jos sopimus on pätemätön, tulee aviovarallisuusjärjestelmäksi siviililain 1717 ja 1721 §:n mukaisesti avioliiton aikana kertyvän omaisuuden yhteisomistukseen perustuva järjestelmä (*regime da comunhão de adquiridos*).

Tällöin määritetään siviililain 1721–1731 §:ää soveltaen, mikä omaisuus on yhteistä ja mikä henkilökohtaista.

Siviililain 1720 §:ssä on säädetty muutamista poikkeustapauksista, joissa aviovarallisuusjärjestelmän on oltava omaisuuden erillisyyteen perustuva järjestelmä (*regime de separação de bens*).

2 Miten puoliset voivat järjestää aviovarallisuussuhteensa? Mitä mahdollisia vaatimuksia tähän sovelletaan?

Puoliset voivat järjestää aviovarallisuussuhteensa tekemällä avioehtosopimuksen, jossa he voivat valita yhden kolmesta Portugalin siviililain mukaisesta aviovarallisuusjärjestelmästä, tai tekemällä muunlaisen järjestelyn sovellettavan lain rajoissa (siviililain 1698 §).

Portugalin siviililaissa säädetty kolme aviovarallisuusjärjestelmää ovat

avioliiton aikana kertyvän omaisuuden yhteisomistukseen perustuva järjestelmä (*regime da comunhão de adquiridos*; siviililain 1721–1731 §)

kaiken omaisuuden yhteisomistukseen perustuva järjestelmä (*regime da comunhão geral de bens*; siviililain 1732–1734 §)

omaisuuden erillisyyteen perustuva järjestelmä (*regime de separação de bens*; siviililain 1735–1737 §).

Kuten edellä mainitaan, puoliset voivat sopia muista järjestelyistä sovellettavassa laissa säädettyissä rajoissa. Näin tehdään esimerkiksi silloin, kun

aviovarallisuusjärjestelmänä on avioliiton aikana kertyvän omaisuuden yhteisomistukseen perustuva järjestelmä mutta puoliset sopivat

avioehtosopimuksessa, että jommankumman ennen avioliittoa hankkima tietty kiinteistö (esimerkiksi perheen yhteinen koti) tulee yhteiseksi omaisuudeksi avioliiton solmimisen jälkeen, koska molemmat puoliset aikovat olla vastuussa lainasta, jonka vakuudeksi koti on mahdollisesti kiinnitetty.

Muodollisissa vaatimuksissa edellytetään, että avioehtosopimuksen on oltava notaarin laatima alkuperäinen asiakirja (*escritura pública*) tai

väestörekisteritoimistossa annettu lausuma (siviililain 1710 § ja Portugalin väestörekisterilain (*Código do Registo Civil*) 189–191 §).

Pääsääntöisesti avioehtosopimus on tehtävä ennen avioliiton solmimista. Siviililain 1714 §:n mukaisesti avioehtosopimusta ja aviovarallisuusjärjestelmää ei voi muuttaa avioliiton solmimisen jälkeen siviililain 1715 §:ssä säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta.

Avioehtosopimukseen sovelletaan siviililain IV kirjan II osaston IX luvun III jaksoon sisältyviä 1698–1716 §:n säännöksiä.

Avioliittoa varten annettuihin lahjoituksiin ja puolisojen välisiin lahjoituksiin sovelletaan siviililain IV kirjan II osaston X luvun I ja II jaksoon sisältyviä 1753–1766 §:n säännöksiä.

3 Onko aviovarallisuussuhteiden järjestämistä rajoitettu?

Siviililain 1720 §:ssä on säädetty kahdesta poikkeustapauksesta, joissa aviovarallisuusjärjestelmän on oltava omaisuuden erillisyyteen perustuva järjestelmä (*regime de separação de bens*): kun avioliiton solmiminen tapahtuu käymättä läpi sitä edeltäviä muodollisuuksia (*processo preliminar de casamento*) tai kun puoliset ovat vähintään 60-vuotiaita.

Muissa tapauksissa puoliset voivat valita vapaasti aviovarallisuusjärjestelmänsä sovellettavan lain rajoissa.

4 Mitkä ovat avioeron, asumuseron tai avioliiton pätemättömäksi julistamisen oikeusvaikutukset aviovarallisuussuhteisiin?

Siviililain 1688 §:n mukaisesti avioliitto purkautuu avioeron tai avioliiton mitätöinnin johdosta, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta elatusjärjestelyihin.

Tuomioistuimessa vahvistettu asumusero ei pura avioliittoa, mutta tästä aiheutuvat oikeudelliset vaikutukset ovat hyvin samankaltaiset kuin avioerossa, kuten jäljempänä selitetään.

Siviililain 1689 §:ssä säädetään omaisuudenjaosta ja velkojen maksusta, että aviovarallisuusjärjestelmän päätyttyä kummallakin puolisoilla tai heidän perillisillään on oikeus saada henkilökohtainen omaisuutensa sekä lain mukainen osuus yhteisestä omaisuudesta. Jos puolisoilla on velkaa suhteessa avioparin omaisuuteen, hänen on kuitattava velkansa.

Veloista etusijalle asetetaan yhteisten velkojen maksu yhteisestä omaisuudesta. Vasta näiden jälkeen maksetaan jäljelle jäävät velat. Jos puoliso on velkaa toiselle puolisolle, hänen on maksettava velkansa käyttämällä siihen omaa osuuttaan yhteisestä omaisuudesta. Jos yhteistä omaisuutta ei ole, velallisen puolison on maksettava velka henkilökohtaisesta omaisuudestaan.

Avioeron oikeudelliset vaikutukset

Avioeron oikeudellisista vaikutuksista on säädetty siviililain 1788–1793-A §:ssä.

Yleensä avioero johtaa avioliiton purkautumiseen, ja tällä on samat oikeudelliset seuraukset kuin avioliiton purkautumisella kuoleman johdosta.

Siviililain 2133 §:ssä säädetään perimyksen osalta, että avioerotuomion antamisen jälkeen entisellä puolisoilla ei ole laillisen perijän asemaa, vaikka avioerotuomio annettaisiin toisen puolison kuoleman jälkeen.

Portugalin lain mukaan omaisuudenjako tapahtuu yleensä vasta avioeromenettelyn päättymisen jälkeen eikä menettelyn ollessa vireillä. Jos avioeroa hakevat molemmat puoliset yhdessä väestörekisteritoimistosta (*Conservatória do Registo Civil*), puoliset voivat kuitenkin sopia samalla omaisuudenjaosta (väestörekisterilain 272-A §).

Avioeron vaikutukset ovat pääsääntöisesti seuraavat:

Avioeron vaikutukset alkavat siitä hetkestä, jona avioerotuomiosta tulee lainvoimainen.

Omaisuteen kohdistuvat avioeron vaikutukset ovat puolisojen välillä seuraavat:

Avioero vaikuttaa omaisuusjärjestelyihin puolisojen välillä taannehtivasti avioerohakemuksen jättämispäivästä alkaen.

Omaisuteen kohdistuvat avioeron taannehtivat vaikutukset voivat jommankumman puolison pyynnöstä kuitenkin alkaa puolisojen välillä jo siitä päivästä, jona puoliset ovat muuttaneet erilleen, jos tämä päivä voidaan osoittaa menettelyssä.

Avioeron jälkeen tapahtuvassa omaisuudenjaossa kumpikaan puoliso ei voi saada itselleen enempää kuin saisi silloin, jos avioliiton

aviovarallisuusjärjestelmä perustuisi avioliiton aikana kertyvän omaisuuden yhteisomistukseen.

Kumpikin puoliso menettää kaikki avioliiton johdosta saamansa tai odotettavissa olevat etuudet (esimerkiksi puolisojen väliset lahjoitukset tai kolmannen henkilön antamat lahjoitukset avioliittoa varten). Jälkimmäisessä tapauksessa lahjoittaja voi päättää siirtää etuuden avioliitossa syntyneille lapsille.

Vahinkoa kärsineellä puolisoilla on oikeus hakea yleisissä tuomioistuimissa korvausta toisen puolison hänelle aiheuttamasta vahingosta yleisen siviilioikeudellisen vastuun perusteella.

Jos avioeron perusteena on jommankumman puolison mielenterveyden häiriö, avioeroa hakeneen puolison on korvattava toiselle puolisolle avioliiton purkamisesta aiheutuva aineeton vahinko. Korvausvaatimus on esitettävä avioerohakemuksen käsittelyn aikana.

Kumpikin puoliso voi pyytää tuomioistuimessa lupaa jättää vuokralle perheen yhteiseen kotiin riippumatta siitä, onko koti yhteistä omaisuutta vai toisen puolison henkilökohtaista omaisuutta.

Lemmikkieläimet annetaan jommallekummalle puolisolle tai molemmille puolisoille ottaen huomioon puolisojen ja heidän lastensa edut ja eläimen hyvinvoinnin.

Avioeron vaikutukset omaisuuteen puolisojen ja kolmansien henkilöiden välisissä suhteissa ovat seuraavat:

Puoliset voivat vedota omaisuuteen kohdistuviin avioeron vaikutuksiin kolmansiä vastaan vasta sen jälkeen, kun avioerotuomio on merkitty väestörekisteriin.

Siviililain 2016 ja 2019 §:ssä säädetään entisten puolisojen välisestä elatusvelvollisuudesta seuraavaa:

Pääsääntöisesti kummallakin entisellä puolisoilla on avioeron jälkeen velvollisuus huolehtia omasta toimeentulostaan.

Kummallakin entisellä puolisoilla on oikeus elatusapuun riippumatta siitä, onko avioeroa haettu yhdessä vai ei. Oikeus elatusapuun voidaan kuitenkin evätä kohtuullisuussyistä.

Oikeus elatusapuun lakkaa, jos edunsaaja menee uusiin naimisiin, aloittaa avioliiton tai menettää oikeutensa epäasianmukaisen toiminnan takia.

Tuomioistuimessa vahvistetun asumuseron vaikutukset

Siviililain 1794 §:ssä viitataan tuomioistuimessa vahvistetun asumuseron osalta edellä mainittuihin säännöksiin, joita sovelletaan avioerossa. Näiden välillä on kuitenkin yksi ero: asumusero ei johda avioliiton purkautumiseen.

Tätä poikkeusta lukuun ottamatta siviililain 1795-A, 2016 ja 2133 §:n mukaisesti tuomioistuimessa vahvistetun asumuseron vaikutukset aviovarallisuusjärjestelmään kuuluvaan omaisuuteen, elatusvelvollisuuksiin ja perimykseen ovat samat kuin avioerossa.

Avioliiton mitätöinnin oikeudelliset vaikutukset

Avioliiton mitätöinnin ja pätemättömäksi toteamisen välillä on ero.

Kun avioliitto todetaan siviililain 1628–1630 §:n mukaisesti pätemättömäksi (esimerkiksi jompikumpi tai kumpikaan puolisoista ei ole ilmaissut tahtoaan solmia avioliitto), pätemättömäksi todetulla avioliitolla ei ole mitään vaikutuksia.

Jos siviilivihkiminen mitätöidään siviililain 1631 §:n mukaisesti (esimerkiksi esteellisyyden tai virheeseen perustuvan tahdonilmaisun vuoksi), vaikutukset määräytyvät siviililain 1647 §:ssä säädetyn mukaisesti seuraavalla tavalla:

Jos molemmat puoliset ovat toimineet vilpittömässä mielessä, avioliitosta aiheutuu vaikutuksia heidän välillään ja suhteessa kolmansiin siihen asti, kunnes mitätöintituomiosta tulee lainvoimainen.

Jos vain toinen puolisoista on toiminut vilpittömässä mielessä, vain hän voi hyötyä avioliitosta aiheutuvista vaikutuksista. Lisäksi vilpittömässä mielessä toiminut puoliso voi vedota avioliiton vaikutuksiin kolmansia vastaan, jos kolmansilla on vaikutusta puolisoiden välisiin suhteisiin.

Tätä järjestelmää sovelletaan kirkon viranomaisten mitätöidessä katolisessa kirkossa solmitun avioliiton, kunnes tuomio kirjataan väestörekisteriin, jos katolisessa kirkossa solmittu avioliitto on kirjattu siihen.

Siviililain 1649 ja 1650 §:ssä säädetään esimerkiksi seuraavista erityisistä varallisuuteen kohdistuvista seuraamuksista, jos kyseessä on alaikäisen avioliitto tai vastoin laissa säädettyjä esteellisyyksiä solmittu avioliitto:

Jos alaikäinen menee naimisiin ilman tarvittavaa lupaa, hänet katsotaan alaikäiseksi sen omaisuuden hallinnan osalta, joka on hänen omistuksessaan avioliiton solmimisen hetkellä tai jonka hän saa avioliiton solmimisen jälkeen lahjoituksena, kunnes hänestä tulee täysi-ikäinen. Alaikäinen saa kuitenkin tarvitsemaansa elatusta varten käyttöönsä tästä omaisuudesta saatavan tuoton.

Tällaisen omaisuuden hallinnasta vastaavat koko alaikäisyyden ajan alaikäisen vanhemmat tai hänen edunvalvojansa, ei alaikäisen puoliso.

Tästä omaisuudesta ei voida maksaa avioliiton aikana eikä myöskään avioliiton purkamisen jälkeen velkoja, jotka jompikumpi puolisoista on ottanut alaikäisyyden aikana.

Jos avioliitto on solmittu vastoin siviililain 1604 §:n c ja d kohdassa säädettyjä esteellisyyksiä (esimerkiksi sukulaisuussuhteesta johtuva este), esteellinen puoliso ei voi saada toiselta puolisoilta minkäänlaista lahjoitusta, ei myöskään testamenttilahjoitusta.

5 5 Miten toisen puolison kuolema vaikuttaa aviovarallisuussuhteisiin?

Aviovarallisuusjärjestelmä päättyy kuoleman johdosta, kuten siviililain 1788 §:ssä säädetään.

Jos omaisuus on yhteistä, se on jaettava. Kuolleen omaisuuteen kuuluu hänen henkilökohtainen omaisuutensa sekä tapauksen mukaan hänen osuutensa puolisoiden yhteisestä omaisuudesta siviililain 2024 §:ssä säädetyn mukaisesti.

Pääsäännön mukaan eloonjäänyt puoliso on laillinen perillinen ja saa perinnöstä osuuden, joka ei ole luovutettavissa, riippumatta siitä, onko vainaja tehnyt testamentin (tapauksen mukaan siviililain 2131 ja 2133 § tai 2158 ja 2159 §).

Siviililain 2103-A §:ssä säädetyn edellytyksin eloonjääneellä puolisoilla on oikeus saada perinnönjaossa käyttöoikeus perheen kotiin sisältöineen ja irtaimistoineen. Jos tämä ylittää hänen osuutensa sekä perinnöstä että yhteisestä omaisuudesta, eloonjääneen puolison on korvattava tämä muille perillisille. Siviililain 1698 §:n ja 1700 §:n 3 momentin mukaisesti omaisuuden erillisyyteen perustuvassa aviovarallisuusjärjestelmässä puoliset voivat luopua perillisen asemasta avioehtosopimuksessa.

6 Millä viranomaisella on toimivalta ratkaista aviovarallisuussuhteita koskeva asia?

Toimivalta aviovarallisuussuhteita koskevan asian ratkaisemiseen on tuomioistuimella, rekisteriviranomaisella ja notaarilla sen mukaan, mikä jäljempänä luetelluista tilanteista on kyseessä.

Portugalin lainsäädännössä on voimassa avioehtosopimuksen ja aviovarallisuusjärjestelmän muuttumattomuuden periaate, joka vahvistetaan siviililain 1714 §:ssä. Jos avioliittoon aikova pariskunta haluaa sopia aviovarallisuusjärjestelmästä tavanomaisesta järjestelmästä poiketen, aviovarallisuusjärjestelmä on määritettävä avioehtosopimuksessa (siviililain 1710 §). Avioehtosopimus on tehtävä ennen avioliiton solmimista. Puolisot eivät voi sopia aviovarallisuusjärjestelmän muuttamisesta tai lakkaamisesta avioliiton aikana. Siviililain 1715 §:ssä säädetään muuttumattomuuden periaatteeseen sovellettavista poikkeuksista (esimerkiksi kun kyseessä on tuomioistuimen vahvistama omaisuuden erillisyyden (*separação judicial de bens*) tai tuomioistuimen vahvistama asumusero (*separação judicial de pessoas*)).

Aviovarallisuusjärjestelmää koskevien ehtojen tulee käydä ilmi avioehtosopimuksesta (siviililain 1698 §). Avioehtosopimuksen tekemiselle on asetettu muoto- ja kuulutusvaatimuksia. Siviililain 1710 §:ssä säädetään, että avioehtosopimuksen on oltava muodoltaan väestörekisteriviranomaiselle tehty ilmoitus tai notaarin edessä laadittu virallinen asiakirja. Jos näin ei ole, sopimus ei ole pätevä. Siviililain 1711 §:n 1 momentissa säädetään, että avioehtosopimukset on merkittävä rekisteriin, jotta niillä on vaikutuksia suhteessa kolmansiin. Tässä yhteydessä kolmansina ei pidetä puolisoiden perillisiä eikä muita avioehtosopimuksen osapuolia. Sopimuksen merkitseminen rekisteriin ei vapauta velvollisuudesta tehdä avioehtosopimuksesta johtuvat kiinteistörekisterimerkinnät. Lisäksi on noudatettava määräaika: avioehtosopimus on tehtävä ennen avioliiton solmimista, mutta avioliitto on solmittava vuoden kuluessa avioehtosopimuksen tekemisestä. Muussa tapauksessa avioehtosopimus raukeaa siviililain 1716 §:ssä säädetyn mukaisesti.

Edellä esitettyihin tietoihin voi perehtyä tarkemmin tutustumalla oppaaseen *Os Regulamentos Europeus: impacto na actividade registal e notarial* (The European Regulations: Impact on the Activity of Registry Officers and Notaries), joka koskee EU-lainsäädännön vaikutuksia rekisteriviranomaisten ja notaarien toimintaan. Opas on saatavilla portugalkiksi ja englanniksi osoitteessa <https://www.redecivil.csm.org.pt/os-regulamentos-europeus-impacto-na-atividade-registal-e-notarial/>.

Kun kyseessä on avioero, tuomioistuimessa vahvistettu asumusero tai avioliiton mitätöinti, omaisuudenjakoasian hoitamiseen ja siten aviovarallisuusjärjestelmän soveltamiseen omaisuudenjakoasiassa toimivaltainen viranomainen määräytyy sillä perusteella, ovatko puolisot yksimielisiä omaisuuden jakamisesta.

Jos osapuolet ovat yksimielisiä omaisuuden jakamisesta ja kyseessä on avioero tai tuomioistuimessa vahvistettu asumusero, toimivaltaisia ovat väestörekisteritoimistot (*Conservatórias do Registo Civil*). Vaihtoehtoisia tilanteita on tällöin kaksi: Jos avioeroa tai asumuseron vahvistamista on haettu yhdessä, toimivalta käsitellä avioero- tai asumuseroasia on väestörekisteritoimistoilla, jotka voivat tässä menettelyssä myös vahvistaa omaisuudenjakosopimuksen, huolehtia verovelvoitteiden maksusta ja merkitä omaisuudenjaosta johtuvat muutokset omaisuusrekisteriin. Jos hakijana on vain toinen osapuoli, toimivalta käsitellä avioero- tai asumuseroasia on perheoikeudellisia asioita ja alaikäisiin liittyviä asioita käsittelevillä tuomioistuimilla (*Tribunal de Família e Menores*). Jos osapuolet ovat yksimielisiä omaisuudenjaosta avioeron tai asumuseron vahvistamisen jälkeen, väestörekisteritoimistoilla

on toimivalta huolehtia omaisuudenjaosta, verovelvoitteiden maksusta ja omaisuudenjaosta johtuvien muutosten tekemisestä omaisuusrekisteriin. Tästä on säädetty väestörekisterilain 272-A ja 272B §:ssä. Käytännön ohjeita tästä palvelusta ja sen kustannuksista on osoitteessa <https://justica.gov.pt/Servicos/Balcao-Divorcio-com-Partilha>.

Jos omaisuudenjaosta on avioeron tai tuomioistuimessa vahvistetun asumuseron jälkeen päästy sovintoon, osapuolilla on mahdollisuus pyytää tästä notaarin laatimaa asiakirjaa. Tällöin notaari vastaa kiinteän omaisuuden kirjaamisesta rekisteriin kahden kuukauden kuluessa ja osapuolten on täytettävä verovelvoitteensa saman määräajan kuluessa (Portugalin kiinteistörekisterilain (*Código do Registo Predial*) 8-B ja 8-C §).

Jos puoliset ovat erimielisiä omaisuuden jakamisesta ja kyseessä on avioero, tuomioistuimessa vahvistettu asumusero tai avioliiton päättämiseksi julistaminen, on jommankumman puolison pyynnöstä käynnistettävä omaisuuden selvitys (*processo de inventário*). Omaisuuden selvitykseen toimivaltaisia ovat siis ainoastaan tuomioistuimet, kun kyseessä on jokin siviiliprosessilain (*Código de Processo Civil*) 1083 §:n 1 momentissa tarkoitettu tapauksista (esimerkiksi kun omaisuuden selvitys tapahtuu toisen oikeusprosessin yhteydessä). Muissa tapauksissa omaisuuden selvitystä voidaan hakea tuomioistuimelta tai 13. syyskuuta 2019 annetun lain nro 117/19 liitteessä olevan omaisuuden selvityksen oikeudellista menettelyä (*Regime do Inventário Notarial*) koskevan 1 §:n luetteloon merkityltä notaarilta menettelyn vireille panevan henkilön aloitteesta tai kaikkien asianomaisten henkilöiden yhteisestä sopimuksesta siviiliprosessilain 1083 §:n 2 momentin mukaisesti. Notaarit käsittelevät asian omaisuuden selvityksen hallintajärjestelmässä <https://www.inventarios.pt>.

7 Miten aviovarallisuusjärjestelmä vaikuttaa puolison ja kolmansien osapuolten välisiin oikeussuhteisiin?

Siviililain 1682 ja 1683 §:ssä säädetään, että puolison on hankittava joissakin tapauksissa toisen puolison suostumus tiettyjen sopimusten tekemiseen kolmansien osapuolten kanssa. Tähän vaikuttavat aviovarallisuusjärjestelmä (perustuuko se omaisuuden erillisyyteen vai yhteisomistukseen), tästä järjestelmästä johtuvat omaisuuden hallintaan liittyvät valtuudet (esimerkiksi tietyn omaisuuden yhteinen hallinta), omaisuuden laatu (esimerkiksi perheen yhteinen koti tai yhteinen omaisuus) ja sopimuksen laatu (esimerkiksi kauppakirja tai lahjoituksen vastaanotto).

Siviililain 1687 §:n mukaisesti toisen puolison suostumuksen puuttumisella on seuraavia vaikutuksia suhteessa kolmansiin:

Jos toinen puolisoista tekee sopimuksen, joka on vastoin siviililain 1682 §:n 1 ja 3 momenttia (esimerkiksi tietyn irtaimen omaisuuden omistusoikeuden siirto), 1682A §:ää (esimerkiksi omaisuuden yhteisomistukseen perustuvassa aviovarallisuusjärjestelmässä tapahtuva kiinteän omaisuuden omistusoikeuden siirto tai missä tahansa aviovarallisuusjärjestelmässä tapahtuva perheen yhteisen kodin omistusoikeuden siirto), 1682-B §:ää (esimerkiksi perheen yhteisen kodin vuokrasopimuksen irtisanominen) tai 1683 §:n 2 momenttia (perinnöstä tai testamenttilahjoituksesta luopuminen), toinen puoliso tai hänen perillinsä voi vaatia tällaisen sopimuksen purkamista.

Jos puoliso siirtää rekisteriin kirjaamattoman irtaimen omaisuuden omistusoikeuden tai tekee sopimuksen, josta aiheutuu tällaiseen omaisuuteen kohdistuva rasite, ilman toisen puolison suostumusta, vaikka suostumus tarvittaisiin, edellä mainittuun sopimuksen purkamiseen ei voida vedota vilpittömässä mielessä toiminutta kolmatta osapuolta vastaan.

Jos jompikumpi puolisoista laittomasti siirtää yksinomaan toiselle puolisolle kuuluvan omaisuuden omistusoikeuden tai tekee sopimuksen, josta aiheutuu kyseiseen omaisuuteen kohdistuva rasite, sopimus on pätemätön ja maksettu hinta on palautettava erityisesti siviililain 892–904 §:ssä säädetyn mukaisesti.

Siviililaissa säädetään seurauksista tilanteesta, jossa myyjä toimii laittomasti.

8 Lyhyt kuvaus aviovarallisuuden jakautumisesta, mukaan lukien ositus, jako ja myynti, tässä jäsenvaltiossa.

Jos omaisuudenjaosta on päästy sopimukseen, sopimus voidaan hyväksyä väestörekisteritoimiston toimesta tai notaarin edessä allekirjoitetulla asiakirjalla sen mukaan, mikä edellä kysymykseen 6 annetussa vastauksessa mainituista tilanteista on kyseessä.

Jos omaisuudenjaosta ei ole päästy sopimukseen, käynnistetään omaisuuden selvitys tuomioistuimessa tai notaarilla sen mukaan, mikä kysymykseen 6 annetussa vastauksessa mainituista tilanteista on kyseessä.

Tuomioistuimessa tapahtuvasta omaisuuden selvityksestä säädetään siviililain V kirjan XVI osaston (1082–1130 §) säännöksissä, joita sovelletaan tarvittavin mukautuksin myös notaarin suorittamaan omaisuuden selvitykseen (13. syyskuuta 2019 annetun lain nro 117/19 liitteessä julkaistu omaisuuden selvitysten oikeudellista menettelyä koskeva 2 §).

Avio-oikeuden alaisen omaisuuden jakamisen selvitys jakautuu seuraaviin vaiheisiin: menettelyn käynnistäminen, vastaväitteet ja vastuiden todentaminen, asianosaisten alustava kuuleminen, alustava päätös ja asianosaisten tapaaminen (*conferência de interessados*), jakosuunnitelma ja sen vahvistava tuomio sekä viimeiset vaiheet.

9 Millä tavoin kiinteä omaisuus rekisteröidään ja mitä asiakirjoja tai tietoja siihen vaaditaan?

Kiinteän omaisuuden rekisteröintiä hakevan on toimitettava hakemus kiinteistörekisteritoimistoon (*Conservatória de Registo Predial*) ja liitettävä hakemukseen asiakirjatodisteet. Yleensä vaaditaan seuraavat asiakirjat: notaarin laatima asiakirja (*escritura pública*), kiinteistöä yksilöivä kuvaus (*caderneta predial*), todistus leimaveron ja kiinteistöveron maksamisesta ja tarvittaessa todistus kiinnelainan lakkaamisesta. Jos nämä asiakirjat on jo toimitettu rekisteriin, niihin tarvitsee vain viitata.

Lisäksi hakemukseen on liitettävä valtakirja, jos hakemuksen jättää hakijan edustaja. Kiinteistörekisterilain (*Código do Registo Predial*) 39 §:n mukaisesti asianajajien, notaarien ja toimistoasianajajien (*solicitadores*) ei kuitenkaan tarvitse liittää mukaan valtakirjaa rekisterimerkinnän hakemiseksi.

Jos hakijalla on sähköinen varmenne (Portugalin kansalaiset, joilla on Portugalin henkilökortti, sekä asianajajat, notaarit ja toimistoasianajajat, jotka kuuluvat omiin ammattiliittoihinsa), hän voi toimittaa kiinteän omaisuuden rekisteröintiä koskevan hakemuksen ja liittää siihen tarvittavat asiakirjat sähköisesti. Jos hakijalla ei ole sähköistä varmennetta, hän voi esittää hakemuksen toimittamalla sen henkilökohtaisesti kiinteistörekisteritoimistoon tai lähettämällä sen postitse.

Tietoa rekisteröintimenettelystä ja sen kustannuksista on saatavilla osoitteessa

<https://justica.gov.pt/Servicos/Pedir-registo-predial>.

Siviililain ja muiden edellä mainittujen säästöjen voimassa olevat versiot ovat saatavilla portugaliksi seuraavilla verkkosivuilla:

[siviililaki](#)

[väestörekisterilaki](#)

[kiinteistörekisterilaki](#)

[siviiliprosessilaki](#)

[omaisuuden selvityksen oikeudellinen menettely](#).

Huom.

Tämän tietosivun tiedot ovat luonteeltaan yleisiä. Ne eivät ole tyhjentyviä, eivätkä ne sido Portugalin yhteysviranomaista, Euroopan siviili- ja kauppaoikeudellista verkostoa, tuomioistuinta tai muita asianomaisia tahoja. Aina on syytä tutustua asiassa sovellettavaan voimassa olevaan lainsäädäntöön. Tietosivun tiedot eivät myöskään korvaa lakiasiantuntijan antamaa oikeudellista neuvontaa.

Päivitetty viimeksi: 06/10/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen

verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Aviovarallisuussuhteet - Slovenia

1 Onko tässä jäsenvaltiossa lakiin perustuva aviovarallisuusjärjestelmä? Mitä siinä säädetään?

On.

Aviovarallisuussuhteista säädetään Slovenian perhelaissa (*Družinski zakonik*, DZ).

Aviopuolisoiden varallisuussuhteisiin sovelletaan laissa säädettyä aviovarallisuusjärjestelmää, elleivät puoliset ole tehneet sopimusta aviovarallisuussuhteidensa järjestämisestä. Jos tällainen sopimus on tehty, heidän varallisuussuhteensa määräytyvät sen perusteella.

Laissa säädetty aviovarallisuusjärjestelmä perustuu aviopuolisoiden yhteisen omaisuuden yhteisyyteen ja kummankin puolison henkilökohtaisen omaisuuden erillisyyteen.

2 Miten puoliset voivat järjestää aviovarallisuussuhteensa? Mitä muodollisia vaatimuksia tähän sovelletaan?

Puolisot tai tulevat puoliset voivat järjestää varallisuussuhteensa sopimuksella. Varallisuussuhteen järjestämistä koskevalla sopimuksella puoliset määräävät varallisuussuhteestaan siltä osin kuin se poikkeaa laissa säädetystä.

He voivat myös sopia yhdessä, että avioliiton aikana sovelletaan yhtä varallisuusjärjestelmää ja mahdollisen avioeron osalta toista. Aviopuolisoiden väliset sopimukset varallisuutta koskevista oikeuksista ja velvollisuuksista on tehtävä notaarin vahvistamana asiakirjana. Puolisoihin sovelletaan sovittua aviovarallisuusjärjestelmää sopimuksen tekemisestä lukien, elleivät he ole toisin sopineet. Tulevien puolisoitten tekemä sopimus aviovarallisuussuhteiden järjestämisestä tulee voimaan avioliiton solmimispäivänä tai sitä seuraavana päivänä siitä riippuen, mitä tulevat puoliset ovat sopineet.

Aviovarallisuussuhteita koskeva sopimus merkitään näille sopimuksille tarkoitettuun rekisteriin (*register pogodb o ureditvi premoženjskopravnih razmerij*). Jos aviovarallisuussuhteiden järjestämisestä tehtyä sopimusta ei ole merkitty tällaisista sopimuksista pidettävään rekisteriin, suhteissa kolmansiin osapuoliin oletetaan, että aviopuolisoiden varallisuussuhteisiin sovelletaan laissa säädettyä aviovarallisuusjärjestelmää.

Puolisoiden on ennen aviovarallisuussuhteita koskevan sopimuksen tekemistä selvítettävä toisilleen taloudellinen tilanteensa. Muussa tapauksessa sopimus on kumottavissa.

3 Onko aviovarallisuussuhteiden järjestämistä rajoitettu?

Ei ole. Puolisoiden on ennen aviovarallisuussuhteita koskevan sopimuksen tekemistä selvítettävä toisilleen taloudellinen tilanteensa. Muussa tapauksessa sopimus on kumottavissa.

4 Mitkä ovat avioeron, asumuseron tai avioliiton pätemättömäksi julistamisen oikeusvaikutukset aviovarallisuussuhteisiin?

Avioliiton päättyessä puolisoitten yhteinen omaisuus jaetaan.

Jos aviovarallisuussuhteiden järjestämistä koskevassa sopimuksessa, joka poikkeaa laissa säädetystä aviovarallisuusjärjestelmästä, ei määrätä, millä tavoin yhteinen omaisuus jaetaan, jakamiseen sovelletaan laissa säädetyn aviovarallisuusjärjestelmän sääntöjä, elleivät puoliset toisin sovi. Omaisuus jaetaan varallisuussuhteita koskevan sopimuksen voimaan tullessa vallinneen tilanteen perusteella.

Periaatteena on, että yhteinen omaisuus jaetaan yhtä suuriin osuuksiin, mutta puoliset voivat osoittaa, että heidän myötävaikutuksensa yhteisen omaisuuden kartuttamiseen ei ole yhtäläinen. Jos ero puolisoitten myötävaikutuksessa yhteisen omaisuuden kartuttamiseen on merkityksellinen, sitä ei oteta huomioon.

Kun osuuksista on sovittu tai määrätty, puoliset voivat sopia omaisuuden jakamista koskevista järjestelyistä. Jakaminen on mahdollista toteuttaa myös niin, että heistä tulee yhteisomistajia osuuksiensa suhteessa.

5 Miten toisen puolison kuolema vaikuttaa aviovarallisuussuhteisiin?

Toisen puolison kuolema ei vaikuta aviovarallisuussuhteisiin.

Edesmenneen puolison omaisuuteen sovelletaan perimysmenettelyä.

6 Millä viranomaisella on toimivalta ratkaista aviovarallisuussuhteita koskeva asia?

Tuomioistuimilla on toimivalta ratkaista aviovarallisuussuhteita koskevat riidat.

7 Miten aviovarallisuusjärjestelmä vaikuttaa puolison ja kolmansien osapuolten väliin oikeussuhteisiin?

Puolisot vastaavat yhdessä velvoitteista, jotka yleisten säännösten mukaan kuuluvat kummallekin puolisolle, velvoitteista, jotka johtuvat yhteisestä omaisuudesta, ja velvoitteista, jotka puoliso on ottanut vastatakseen toisen puolison tai perheen kanssa elämiseen liittyvistä tarpeista. Puolisot vastaavat näistä velvoitteista yhteisesti sekä yhteisellä omaisuudellaan että kumpikin henkilökohtaisella omaisuudellaan.

Puoliso voi vaatia toiselta puolisolta hyvitystä, jos hän on maksanut molemmille kuuluvasta velvoitteesta enemmän kuin oman osuutensa.

Puolisoiden henkilökohtaisia velvoitteita ovat ennen avioliiton solmimista syntyneet velvoitteet ja sellaiset avioliiton solmimisen jälkeen syntyneet velvoitteet, jotka eivät muodosta perhelain 82 §:n ensimmäisessä momentissa tarkoitettua puolisoitten yhteistä velvoitetta.

Puoliso vastaa henkilökohtaisista velvoitteistaan henkilökohtaisella omaisuudellaan ja sillä osuudella yhteisestä omaisuudesta, joka kuuluu hänelle.

Jos aviovarallisuussuhteiden järjestämisestä tehtyä sopimusta ei ole merkitty tällaisista sopimuksista pidettävään rekisteriin, suhteissa kolmansiin osapuoliin oletetaan, että aviopuolisoiden varallisuussuhteisiin sovelletaan laissa säädettyä aviovarallisuusjärjestelmää.

8 Lyhyt kuvaus aviovarallisuuden jakautumisesta, mukaan lukien ositus, jako ja myynti, tässä jäsenvaltiossa.

Yhteinen omaisuus jaetaan avioliiton päättyessä. Avioliiton aikana yhteinen omaisuus voidaan jakaa yhteisellä sopimuksella tai toisen puolison pyynnöstä.

Edellä tarkoitettuun sopimukseen kuuluu myös sopiminen yhteisen omaisuuden laajuudesta. Jos aviovarallisuussuhteiden järjestämistä koskevassa sopimuksessa, joka poikkeaa laissa säädetystä aviovarallisuusjärjestelmästä, ei määrätä, millä tavoin yhteinen omaisuus jaetaan, jakamiseen sovelletaan laissa säädetyn aviovarallisuusjärjestelmän sääntöjä, elleivät puoliset toisin sovi. Omaisuus jaetaan varallisuussuhteita koskevan sopimuksen voimaan tullessa vallinneen tilanteen perusteella.

Ennen kuin kummankin puolison osuus yhteisestä omaisuudesta määritetään, todetaan mitkä ovat heidän velkansa ja saatavansa yhteiseen omaisuuteen liittyen.

Puolisot voivat sopia, kuinka suuri osuus kummallakin on yhteisestä omaisuudesta, tai sen ratkaisee tuomioistuin, jos jompikumpi sitä pyytää.

Periaatteena on, että yhteinen omaisuus jaetaan yhtä suuriin osuuksiin, mutta puoliset voivat osoittaa, että heidän myötävaikutuksensa yhteisen omaisuuden kartuttamiseen ei ole yhtäläinen. Jos ero puolisoitten myötävaikutuksessa yhteisen omaisuuden kartuttamiseen on merkityksellinen, sitä ei oteta huomioon.

Ratkaistessaan, kuinka suuren osuuden kumpikin puoliso saa yhteisestä omaisuudesta, tuomioistuin ottaa huomioon kaikki asiaan liittyvät seikat, kuten kummankin puolison tulot, puolison toiselle puolisolle antaman avun, lasten hoidon ja kasvatuksen, kotitöiden tekemisen, kodista ja perheestä huolehtimisen, omaisuuden ylläpitämisen sekä muun toiminnan ja yhteistyön yhteisen omaisuuden hallinnoinnissa, säilyttämisessä ja kasvattamisessa.

Kun osuuksista on sovittu tai määrätty, puoliset voivat sopia omaisuuden jakamista koskevista järjestelyistä. Jakaminen on mahdollista toteuttaa myös niin, että heistä tulee yhteisomistajia osuuksiensa suhteessa.

Jos omaisuuden jakamisesta ei päästä sopimukseen, tuomioistuin jakaa omaisuuden yhteisen omaisuuden jakamista koskevien sääntöjen mukaisesti.

Kun puolisoitten yhteistä omaisuutta jaetaan, esineet, joita toinen heistä käyttää ammattinsa tai muun toimintansa harjoittamiseen tai tulojen hankkimiseen, voidaan hänen pyynnöstään lukea hänen osuuteensa.

Sama koskee esineitä, jotka on varattu yksinomaan toisen puolison henkilökohtaiseen käyttöön mutta jotka eivät kuulu hänen henkilökohtaiseen omaisuuteensa.

9 Millä tavoin kiinteä omaisuus rekisteröidään ja mitä asiakirjoja tai tietoja siihen vaaditaan?

Kiinteistörekisterituomioistuin (*zemljiškoprjžno sodišče*) päättää rekisteröimisestä sellaisten asiakirjojen perusteella, jotka osoittavat rekisteröinnin kohteena olevan oikeuden saamisen oikeudellisen perustan ja täyttävät muut laissa säädetyt edellytykset.

Nämä asiakirjat on lueteltu kiinteistörekisterilain (ZZK-1) 40 §:ssä.

Päivitetty viimeksi: 09/11/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa.

Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Aviovarallisuussuhteet - Suomi

1 Onko tässä jäsenvaltiossa lakiin perustuva aviovarallisuusjärjestelmä? Mitä siinä säädetään?

Suomen aviovarallisuusjärjestelmä perustuu siirrettyyn omaisuuden yhteisyyteen (deferred community of property). Avioliiton aikana omaisuus on erillistä.

Kun avioliitto päättyy, omaisuus jaetaan tasan.

Avioliiton solmiminen ei aiheuta muutoksia puolisoiden välisiin omistussuhteisiin. Avioliittolain (234/1929) mukaan se omaisuus, joka puolisoilla on avioliittoon mennessään, kuuluu hänelle edelleen avioliitossa. Myös se omaisuus, jonka hän avioliiton aikana hankkii taikka saa perintönä tai lahjana, on hänen omaisuuttaan. Omaisuuden erillisyyden lisäksi myös puolisoiden velat ovat erillisiä, eli kumpikin puoliso vastaa yksin siitä velasta, jonka on ottanut ennen avioliittoa tai avioliiton aikana. Velasta, jonka jompikumpi puoliso on ottanut perheen elatusta varten, puoliset vastaavat kuitenkin yhdessä.

Suomen aviovarallisuusjärjestelmässä kummallakin puolisoilla on avio-oikeus toisen puolison omaisuuteen. Avio-oikeuden nojalla kumpikin puoliso taikka leski ja kuolleen puolison perilliset saavat avioliiton purkautumisen jälkeen toimitettavassa osituksessa puolet puolisoiden avio-oikeuden alaisen omaisuuden säästöstä. Avio-oikeus koskee kaikkea omaisuutta riippumatta siitä, milloin ja miten puoliset ovat sen ennen avioliittoa hankkineet tai saaneet. Avio-oikeus voidaan sulkea pois avioehtosopimuksella. Myöskään sellainen omaisuus, jonka puoliso on saanut lahjakirjan, testamentin tai henkilövakuutuksen edunsaajamääräyksen nojalla ehdoin, että saajan tulevalle aviopuolisolla ei ole avio-oikeutta kyseiseen omaisuuteen, ei kuulu avio-oikeuden piiriin.

2 Miten puoliset voivat järjestää aviovarallisuussuhteensa? Mitä muodollisia vaatimuksia tähän sovelletaan?

Puoliset voivat joko ennen avioliiton solmimista tai avioliiton aikana tehdä avioehtosopimuksen. Avioehtosopimus vaikuttaa siihen, miten omaisuus jaetaan osituksessa. Avioehtosopimuksessa puoliset voivat esimerkiksi sopia, ettei kummallakaan puolisoilla ole avio-oikeutta mihinkään toisen omaisuuteen, vaan että kumpikin puoliso pitää oman omaisuutensa itsellään. Avioehtosopimuksessa voidaan myös sopia siitä, että tietty omaisuus jää jaon ulkopuolelle.

Avioehtosopimus on tehtävä kirjallisesti ja sen on oltava päivätty ja allekirjoitettu. Lisäksi kahden esteettömän henkilön on todistettava se oikeaksi.

Avioehtosopimus tulee voimaan, kun se on rekisteröity maistraatissa (vuoden 2020 alusta alkaen Digi- ja väestötietovirastossa).

3 Onko aviovarallisuussuhteiden järjestämistä rajoitettu?

Avioliittolakiin sisältyy tiettyjä vallinnanrajoitussäännöksiä, jotka koskevat puolisoiden yhteistä kotia ja asuntoirtoaimistoa. Puoliso ei saa ilman toisen puolison kirjallista suostumusta luovuttaa kiinteää omaisuutta, joka on tarkoitettu käytettäväksi puolisoiden yhteisenä kotina. Ilman toisen puolison suostumusta ei saa myöskään luovuttaa vuokraoikeutta tai muita oikeuksia, jotka oikeuttavat hallitsemaan puolisoiden yhteisenä kotina käytettyä huoneistoa, puolisoiden yhteistä asuntoirtoaimistoa, toisen puolison käytettävänä olevia tarpeellisia työvälineitä eikä toisen puolison tai lasten henkilökohtaista käyttöä varten tarkoitettua irtainta omaisuutta.

Omaisuuden ositusta voidaan sovitella, jos ositus muutoin johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen taikka siihen, että toinen puoliso saisi perusteettomasti

taloudellista etua. Osituksen sovittelu tarkoittaa sitä, että yksittäistapauksessa voidaan kohtuusharkinnan perusteella poiketa niistä säännöistä, joita omaisuuden osituksessa olisi muutoin noudatettava. Osituksen sovittelua harkittaessa otetaan erityisesti huomioon avioliiton kesto aika, puolisoiden toiminta yhteisen talouden hyväksi ja omaisuuden kartuttamiseksi ja säilyttämiseksi sekä muut näihin verrattavat puolisoiden taloutta koskevat seikat.

Ositusta voidaan sovitella siten, että toinen puoliso ei saa avio-oikeuden nojalla toisen puolison omaisuutta tai että avio-oikeutta rajoitetaan. Ositusta voidaan sovitella myös siten, että tietty omaisuus jätetään osituksessa kokonaan tai osittain avio-oikeuden ulkopuolelle. Lisäksi ositusta voidaan sovitella siten, että omaisuus, johon toisella puolisoilla ei avioehtosopimuksen nojalla ole avio-oikeutta, katsotaan osituksessa kokonaan tai osittain omaisuudeksi, johon toisella puolisoilla on avio-oikeus.

4 Mitkä ovat avioeron, asumuseron tai avioliiton päättämiseksi julistamisen oikeusvaikutukset aviovarallisuussuhteisiin?

Kun avioeroa koskeva asia on vireillä taikka kun avioliitto on purkautunut, omaisuuden ositus eli omaisuuden jakaminen on toimitettava, jos puoliso tai kuolleen puolison perillinen sitä vaatii. Osituksessa toteutetaan avio-oikeus määrittämällä enemmän omistavan puolison maksettavaksi tuleva tasinko. Jos kummallakaan puolisoilla ei ole avio-oikeutta toistensa omaisuuteen, on omaisuuden osituksen sijasta toimitettava ainoastaan puolisoiden omaisuuden erottelu. Jos puolisoilla on yhteistä omaisuutta, on omaisuus vaadittaessa jaettava omaisuuden osituksessa taikka erottelussa.

Lisäksi ositus voidaan toimittaa, jos puoliset, joiden varallisuussuhteisiin on sovellettava Suomen lakia, on vieraassa valtiossa tuomittu asumuseroon.

Asumuseron-ositusta ei kuitenkaan voi toimittaa, jos puoliset ovat asumuseron saatuaan palanneet yhteiselämään.

5 Miten toisen puolison kuolema vaikuttaa aviovarallisuussuhteisiin?

Toisen puolison kuoleman vaikutukset aviovarallisuussuhteisiin ovat lähtökohtaisesti samat kuin avioeron.

Jos kuolleelta puolisoilta on jäänyt rintaperillisiä eli lapsia tai näiden jälkeläisiä, voivat leski tai perilliset vaatia osituksen toimittamista. Osituksessa puolisoiden koko yhteenlaskettu omaisuus jaetaan pääsäännön mukaan tasan. Eloonjäänyt puoliso saa omaisuudesta puolet ja perilliset yhteensä toisen puolen. Jos kuitenkin leski omistaa enemmän kuin mitä kuollut puoliso omisti, hänellä on oikeus pitää koko oma omaisuutensa itsellään.

Kun avioliitto päättyy toisen puolison kuolemaan eikä kuolleella puolisoilla ole rintaperillisiä, leski perii vainajan omaisuuden, ellei ensiksi kuollut puoliso ole testamentannut omaisuuttaan jollekin muulle. Omaisuutta ei tässä vaiheessa erotella ensiksi kuolleen puolison ja lesken omaisuuteen. Molempien puolisoiden kuoltua jaetaan viimeksi kuolleelta puolisoilta jäänyt omaisuus pääsäännön mukaan tasan kummankin puolison perillisten kesken. Leski ei voi testamentilla määrätä siitä osuudesta, joka kuuluu ensiksi kuolleen perillisille.

Eloonjäänyt puoliso saa pitää kuolleen puolison jäämistön jakamattomana hallinnassaan, jollei rintaperillisen jakovaatimuksesta tai perittävän tekemästä testamentista muuta johdu. Eloonjäänyt puoliso saa kuitenkin aina pitää jakamattomana hallinnassaan puolisoiden yhteisenä kotina käytetyn asunnon sekä tavanmukaisen asuntoirtoaimiston, jollei kodiksi sopivaa asuntoa sisälly lesken varallisuuteen.

6 Millä viranomaisella on toimivalta ratkaista aviovarallisuussuhteita koskeva asia?

Suomessa viranomainen ei aloita aviovarallisuussuhteita koskevia menettelyitä omasta aloitteestaan. Jos puoliset eivät pääse osituksesta sopimukseen, kärjäoikeus määrää hakemuksesta pesänjakajan suorittamaan omaisuuden osituksen.

7 Miten aviovarallisuusjärjestelmä vaikuttaa puolison ja kolmansien osapuolten välisiin oikeussuhteisiin?

Avioliitto ei lähtökohtaisesti rajoita puolison oikeutta tehdä sopimuksia, vaan avioliiton aikana kumpikin puoliso voi tehdä omaa omaisuuttaan koskevia päätöksiä ilman toisen suostumusta.

Aviopuolisot eivät myöskään vastaa suoraan lain nojalla toistensa veloista. Puolisot vastaavat kuitenkin yhdessä sellaisesta velasta, jonka toinen on tehnyt yksin perheen elatusta vasten. Lisäksi molemmat puolisot vastaavat yhteisen asunnon vuokran maksamisesta. Yhteisen asunnon vuokrasopimus voidaan irtisanoa vain yhdessä silloinkin, kun vuokrasopimus on tehty ainoastaan toisen nimiin.

Velkoja suojataan avioliittolaissa siten, että puoliso ei voi velkoja sitovalla tavalla luopua oikeuksistaan osituksessa. Jos puoliso on osituksessa luovuttanut puolisolleen tai tämän perillisille omaisuuttaan huomattavasti enemmän kuin hän olisi ollut velvollinen luovuttamaan, ositus voidaan peräyttää konkurssipesään.

8 Lyhyt kuvaus aviovarallisuuden jakautumisesta, mukaan lukien ositus, jako ja myynti, tässä jäsenvaltiossa.

Suomessa viranomainen ei aloita aviovarallisuussuhteita koskevia menettelyitä omasta aloitteestaan. Kun avioeroa koskeva asia on vireillä tai kun avioliitto on purkautunut, omaisuuden ositus on toimitettava, jos puoliso tai kuolleen puolison perillinen sitä vaatii. Jos puolisoilla ei ole avio-oikeutta toistensa omaisuuteen, sijaitaan omaisuuden osituksen sijasta puolisoiden omaisuuden erottelu.

Avioeron perusteella toimitettavassa omaisuuden osituksessa puolisoiden kaikki omaisuus jaetaan pääsäännön mukaan puolisoiden kesken tasan, paitsi jos puolisot ovat tehneet avioehtosopimuksen. Omaisuuden ositusta voidaan myös sovitella kohtuusnäkökohtien perusteella. Omaisuuden osituksen tai erottelun yhteydessä on myös vaadittaessa jaettava puolisoiden yhteinen omaisuus.

Kun avioliitto on purkautunut toisen puolison kuoleman vuoksi ja kuolleelta puolisolta on jäänyt rintaperillisiä eli lapsia tai näiden jälkeläisiä, voivat leski tai perilliset vaatia toimitettavaksi ositusta. Omaisuuden osituksessa puolisoiden kaikki omaisuus jaetaan tällöin pääsääntöisesti tasan. Eloonjäänyt puoliso saa omaisuudesta puolet ja perilliset yhteensä toisen puolen. Jos sen sijaan eloonjääneelle puolisolle kuitenkin kuuluu enemmän omaisuutta kuin kuolleelle puolisolle, on eloonjääneellä puolisollla oikeus pitää koko oma omaisuutensa itsellään. Jos avioliitto purkautuu puolison kuoleman vuoksi, mutta kuolleelta puolisolta ei ole jäänyt rintaperillisiä, eloonjäänyt puoliso perii kuolleen puolison omaisuuden, jos kuollut puoliso ei ollut testamentilla toisin määrännyt. Molempien puolisoiden kuoltua jaetaan viimeksi kuolleelta puolisolta jäänyt omaisuus pääsäännön mukaan tasan kummankin puolison perillisten kesken. Osapuolet voivat sopia keskenään omaisuutensa jaosta (sopimusositus). Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen, tuomioistuin määrää jommankumman puolison hakemuksesta pesänjakajan suorittamaan osituksen (toimitusositus).

Kun ositus toimitetaan sopimusosituksena, osituksesta on laadittava asiakirja, joka on päivittävä ja allekirjoitettava. Kahden esteettömän henkilön on todistettava asiakirja oikeaksi. Jos taas pesänjakaja toimittaa osituksen, laaditaan ositustoimituksesta asiakirja, jonka pesänjakaja allekirjoittaa.

Osituskirja voidaan jättää maistraattiin (vuoden 2020 alusta alkaen Digi- ja väestötietovirastoon) rekisteröitäväksi. Osituskirjan rekisteröiminen antaa suojaa toisen puolison velkoja vastaan eikä se vaikuta itse osituksen pätevyteen osapuolten välillä.

9 Millä tavoin kiinteä omaisuus rekisteröidään ja mitä asiakirjoja tai tietoja siihen vaaditaan?

Omistusoikeus kiinteistöön rekisteröidään hakemalla lainhuutoa. Lainhuuto merkitään julkiseen lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin. Tämän jälkeen omistaja näkyy lainhuutotodistuksesta.

Jos kiinteän omaisuuden omistus muuttuu omaisuuden osituksessa tai erottelussa, on lainhuudon hakemista varten toimitettava Maanmittauslaitokselle ositussopimus tai omaisuuden erottelusopimus alkuperäisenä, selvitys ositusperusteesta eli esimerkiksi käräjäoikeuden ilmoitus siitä, että avioeroasia on tullut vireille, sekä mahdollinen varainsiirtoverokuitti.

Ositukseen perustuvan kiinteistön saannon lainhuudatusaika alkaa siitä, kun ositus saa lainvoiman. Lainhuudatusaika on kuusi kuukautta.

Päivitetty viimeksi: 15/02/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Aviovarallisuussuhteet - Ruotsi

1 Onko tässä jäsenvaltiossa lakiin perustuva aviovarallisuussjärjestelmä? Mitä siinä säädetään?

Kyllä, tällainen järjestelmä on olemassa. Siihen sisältyy sääntöjä puolisoiden elatusvelvoitteista avioliiton aikana ja sen jälkeen. Lisäksi siinä säädetään oikeuksista ja velvollisuuksista avioliiton aikana ja sen jälkeen. Ne koskevat puolisoiden erityyppisiä varoja, velkoja, yhteistä kotia ja kodin irtaimistoa sekä puolisoiden toisilleen antamia lahjoja.

2 Miten puolisot voivat järjestää aviovarallisuussuhteensa? Mitä muodollisia vaatimuksia tähän sovelletaan?

Puolisoilla voi olla kahdenlaista varallisuutta: aviovarallisuutta ja yksityistä omaisuutta. Aviovarallisuutta on yleensä kaikki puolisoiden omaisuus, jos toisin ei ole päätetty. Pääsääntönä on, että aviovarallisuus jaetaan, kun avioliitto purkautuu puolison kuoleman tai avioeron johdosta. Omaisuutta ei jaeta puolisoiden kesken, jos se on määrätty jommankumman puolison yksityiseksi omaisuudeksi

a) avioehtosopimuksella; avioehtosopimuksen on oltava kirjallinen, ja se on rekisteröitävä Ruotsin verovirastoon (*Skatteverket*),

b) asettamalla ehtoja lahjan yhteydessä,

c) kirjaamalla ehtoja testamenttiin,

d) kirjaamalla ehtoja henkilövakuutuksen, tapaturmavakuutuksen, sairausvakuutuksen tai yksilöllisten lisäeläkejärjestelyjen edunsaajamääräykseen.

3 Onko aviovarallisuussuhteiden järjestämistä rajoitettu?

Kyllä on. Esimerkkinä mainittakoon puolisoiden yhteistä kotia ja kodin irtaimistoa koskevat suojamääräykset, jotka ovat voimassa avioliiton jatkuessa. Puoliso ei saa myydä, vuokrata eikä muulla tavoin luovuttaa kotia ilman toisen puolison suostumusta. Määräykset ovat voimassa, vaikka omaisuus olisi avioehdon nojalla jommankumman puolison yksityistä omaisuutta. Omaisuuden jakamisen yhteydessä puolisoiden yhteinen koti ja irtaimisto annetaan sitä eniten tarvitsevalle puolisolle. Näin toimitaan myös siinä tapauksessa, että omaisuus on kokonaan toisen puolison omistuksessa. Jos tällä tavoin toiselle puolisolle jaettavan omaisuuden arvo ylittää toisen puolison osuuden arvon jaon yhteydessä, tällä on silti oikeus lunastaa osuuden ylimenevä osa itselleen, jos hän maksaa erotuksen puolisolle. Toisena esimerkkinä mainittakoon, että eloonjääneellä puolisollla on oikeus saada vähimmäisrahamaäärä yhteisestä omaisuudesta. Tämä pätee myös, vaikka edesmenneen puolison omaisuus olisi yksityistä tai vaikka tämä olisi testamentannut kaiken omaisuutensa jollekin toiselle henkilölle.

4 Mitkä ovat avioeron, asumuseron tai avioliiton pätemättömäksi julistamisen oikeusvaikutukset aviovarallisuussuhteisiin?

Ruotsin lainsäädännön mukaan ainoastaan avioerolla on oikeusvaikutuksia aviovarallisuussuhteisiin. Avioeron oikeudellinen seuraus on omaisuuden jakaminen. Jommallakummalla puolisollla voi olla myös oikeus elatusapuun ainakin siirtymäkauden ajan.

5 Miten toisen puolison kuolema vaikuttaa aviovarallisuussuhteisiin?

Kuoleman seurauksena omaisuus on jaettava. Omaisuus jaetaan kuolleen puolison perillisten ja eloonjääneen puolison kesken. Yhteiset rintaperilliset saavat perintöä vasta kun molemmat puolisot ovat kuolleet.

6 Millä viranomaisella on toimivalta ratkaista aviovarallisuussuhteita koskeva asia?

Osapuolet voivat itse toteuttaa jaon. Jos osapuolet toimivat yhteisymmärryksessä, ainoa muodollinen vaatimus on, että omaisuuden jakaminen tehdään kirjallisesti ja molemmat osapuolet allekirjoittavat sen. Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen, tuomioistuin voi määrätä pesänjakajan. Osapuolet voivat hakea tuomioistuimelta muutosta pesänjakajan päätökseen.

7 Miten aviovarallisuusjärjestelmä vaikuttaa puolison ja kolmansien osapuolten välisiin oikeussuhteisiin?

Kumpikin puoliso vastaa itse omista veloistaan. Toisen puolison velkojilla ei siis ole oikeutta saada korvausta toisen puolison omaisuudesta, olipa kyse sitten aviovarallisuudesta tai toisen puolison yksityisestä omaisuudesta. On myös olemassa sääntöjä, joilla suojellaan velkojia siltä, että puoliset hankkiutuvat yhdessä eroon omaisuudestaan. Toinen puolisoista ei voi esimerkiksi päättää, että hänen yksityinen omaisuutensa sisällytetään omaisuuden jakoon, jos tarkoituksena on näin välttää velkojan saatavia.

8 Lyhyt kuvaus aviovarallisuuden jakautumisesta, mukaan lukien ositus, jako ja myynti, tässä jäsenvaltiossa.

Pääsääntönä on, että aviovarallisuus sisältyy omaisuuden jakoon. Tästä yleissäännöstä on kuitenkin useita poikkeuksia. Kummallakin puolisollla on oikeus veloittaa velkojaan vastaava osuus aviovarallisuudesta. Kumpikin puoliso saa myös ottaa vaatteet ja muun hänelle kuuluvan henkilökohtaisen omaisuuden, kuten lahjat. Omaisuuden jakamisen ulkopuolella on esimerkiksi oikeus työnantajalta tai yleisestä eläkejärjestelmästä saatavaan eläkkeeseen ja yksityiset eläkevakuutukset tietyiltä osin. Lopun avio-omaisuuden arvo jaetaan periaatteessa tasan puolisoitten kesken. Ositus tehdään ottaen huomioon, kenelle kyseinen omaisuus kuuluu. Kuten edellä mainittiin, on myös olemassa erityisiä suojamääräyksiä, jotka koskevat yhteistä kotia ja sen irtaimistoa.

9 Millä tavoin kiinteä omaisuus rekisteröidään ja mitä asiakirjoja tai tietoja siihen vaaditaan?

Kaikki kiinteän omaisuuden luovutukset on rekisteröitävä omistajuuden rekisteröintiä koskevalla hakemuksella maanmittausvirastoon (*Lantmäteriet*).

Tällaisen rekisteröintihakemuksen tekee yleensä kiinteän omaisuuden ostaja. Alkuperäiset asiakirjat on toimitettava hakemuksen yhteydessä.

Päivitetty viimeksi: 10/11/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa.

Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.